

REPORTS DE LA RECERCA A CATALUNYA
Literatura catalana

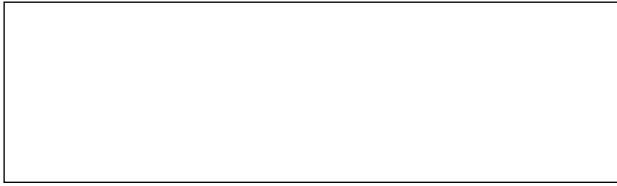

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

REPORTS DE LA RECERCA A CATALUNYA
Literatura catalana

Report elaborat per Joaquim Molas, coordinador, i per Enric Sullà,
Lola Badia, Eulàlia Duran i Jordi Castellanos

BARCELONA, 2001

Aquest treball ha comptat amb el suport de la
Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT)
de la Generalitat de Catalunya i del Ministeri de Ciència i Tecnologia.

© 2001, Institut d'Estudis Catalans

Editat per l'Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: de 2001
Tiratge: exemplars

Compost per Víctor Igual, SL
Carrer de Còrsega, 237, baixos. 08036 Barcelona

Imprès a Altés, SL
Carrer del Cobalt, 160. 08907 L'Hospitalet de Llobregat

ISBN: 84-7283-
Dipòsit Legal: B. -2001

Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita del titular del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment i suport, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic, la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec comercial, la inclusió total o parcial en bases de dades i la consulta a través de xarxa telemàtica o de la Internet. Les infraccions d'aquests drets estan sotmeses a les sancions establertes per les lleis.

Índex

Pròleg	7
Justificació	9
1. TEORIA DE LA LITERATURA	11
1.1. Introducció	11
1.2. Recursos	11
1.3. Resultats de la recerca	12
1.4. Conclusions	13
2. LITERATURA MEDIEVAL	15
2.1. Introducció	15
2.2. Resultats de la recerca	15
2.3. Algunes consideracions referents a la literatura catalana medieval	19
3. LITERATURA CATALANA MODERNA	21
3.1. Introducció i recursos	21
3.2. Resultats de la recerca	23
3.3. Algunes consideracions referents a la literatura catalana moderna	25
4. LITERATURA CATALANA CONTEMPORÀNIA	27
4.1. Introducció	27
4.2. Recursos	27
4.3. Conclusions	38
ANNEX 1	41
ANNEX 2	47
ANNEX 3	51
ANNEX 4	53

L'Institut d'Estudis Catalans, en compliment de les funcions derivades de la condició d'institució que té per objectiu l'alta investigació científica, que li donen els seus Estatuts, duu a terme diverses activitats en els àmbits d'assessorament, coordinació, promoció, realització i difusió de la recerca. Els poders públics tenen la responsabilitat última en el procés de planificació de la recerca, però la natura d'aquesta activitat i els coneixements especialitzats que implica, fan essencial l'existència d'un alt assessorament que tingui independència de criteri i autoritat científica en cadascun dels àmbits on la recerca es realitza.

L'Institut d'Estudis Catalans, per la seva tradició, estructura i composició, pot contribuir a exercir aquesta funció. De fet, el Decret 195/1991, del 16 de setembre, de la Generalitat de Catalunya, relatiu a la coordinació de la recerca i a la reorganització de la CIRIT, ha donat un primer pas en aquesta direcció en reconèixer a l'IEC un paper d'assessorament regular d'aquest organisme, i les directrius bàsiques del Pla de Recerca de Catalunya 1993-1996 van preveure ja la incorporació de membres de l'IEC en la Comissió d'Assessorament i Seguiment del Pla. D'altra banda, l'IEC té una llarga tradició en l'emissió d'informes i dictàmens i en l'elaboració d'estudis prospectius.

En aquest context, a la tardor de 1995 el Consell Permanent de l'Institut acordà endegar el projecte d'elaboració d'un estudi sobre l'estat de la recerca a Catalunya, en relació amb la comunitat científica internacional, a base d'una sèrie d'informes periòdics sobre cada una de les àrees en què es pot dividir l'activitat científica. El projecte, denominat *Reports de la recerca a Catalunya*, s'inicià el desembre de 1995 dividint els treballs en àrees temàtiques fonamentades en els àmbits i sotsàmbits de la CIRIT. Cada informe ha de proporcionar informació global sobre l'estat de la recerca a Catalunya en l'àrea corresponent, i ha d'aportar reflexions sobre els objectius generals de la recerca, l'evolució, les tendències, la situació actual i una anàlisi prospectiva. Ha d'incloure també dades globals de finançament i d'índexs de productivitat del sistema de recerca català.

L'elaboració de l'informe és confiada a una persona de prestigi que actua de director i que rep l'ajuda d'un grup de col·laboradors experts en l'àrea.

Fins ara s'han elaborat els informes en les àrees següents: biologia cel·lular, molecular i bioquímica, economia, física, medicina, tecnologies de la informació i de les comunicacions, les ciències socials: antropologia, ciència política, comunicació i sociologia, la lingüística i les ciències del llenguatge, geologia, matemàtiques, història, geografia i demografia, biologia d'organismes i sistemes, pedagogia, enginyeria industrial, enginyeries agronòmiques, forestals i alimentàries, art, dret, enginyeria civil i enginyeria de la construcció, química, filologia catalana, arquitectura i urbanística, veterinària i literatura catalana. Finalitzats tots els reports es preveu una publicació conjunta de tots els informes temàtics, que pot recollir aportacions complementàries.

Els *Reports de la recerca a Catalunya* es realitzen amb el suport i la col·laboració de la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT) i de la Secretaria d'Estat d'Universitats, Investigació i Desenvolupament del Ministeri d'Educació i Cultura. S'ha comptat també amb la col·laboració dels Vicerectorats de Recerca de les universitats catalanes, de l'Oficina de la Gestió de Recerca i Convenis de la UB i de la Direcció General d'Investigació i Desenvolupament de la Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia, les quals han subministrat algunes de les dades utilitzades en l'elaboració dels informes. Agraïm a totes aquestes institucions la seva col·laboració.

Justificació

Per la seva matèria de treball, els estudis de literatura i, més en concret, de literatura catalana presenten un perfil, molts cops, difícil de fer encaixar en els propis de les ciències experimentals o tecnològiques. En efecte:

1. La literatura, en primera instància, és una construcció lingüística i, per tant, el seu estudi se circumscriu a una àrea lingüística determinada, si bé ha de tenir molt en compte les relacions que estableix amb la literatura de les altres àrees lingüístiques, siguin antigues, com el grec i el llatí, o modernes, com les romàniques, les germàniques o les eslaves.

2. La literatura és, a la vegada, una decisió individual, amb tota la seva càrrega d'experiències, de lectures i d'objectius, i una conseqüència històrica, és a dir: el seu estudi abraça molts camps del saber, com la filosofia, l'estètica, les arts plàstiques, el vaivé de la política i l'economia, etc.

3. Així implica una sèrie de disciplines estretament lligades les unes amb les altres que van de la teoria o la programació estètica, a la filologia, és a dir, a la fixació d'un text, tot passant per les propostes de reconstrucció històrica, l'anàlisi de la trajectòria d'un autor, d'una obra o d'una forma, etc.

A aquestes qüestions cal afegir-ne tres d'estrictament catalanes:

1. L'ensenyament oficial de la literatura, tant a nivell universitari, com a nivell de secundària, és molt recent, de fet, data de mitjan anys seixanta i s'organitza i s'estableix al llarg dels anys setanta-vuitanta (primeres càtedres de llengua i literatura catalanes: UB, 1965; UAB, 1971; primeres càtedres a la Catalunya estricta de secundària: 1979, etc.), amb tot el que això suposa, d'una banda, de voluntarisme i, de l'altra, de dèficits de personal investigador i de recepció i, doncs, de possible mercat.

2. Les institucions polítiques i, amb elles, les acadèmiques han comptat rarament, en els seus programes de treball, amb els estudis literaris com a tals i, si ho han fet, ha estat com a apèndix dels de llengua o dels d'història *tout court* (l'IEC, sense anar més lluny, engloba els estudiosos de la literatura, siguin els merament crítics o els pròpiament investigadors, en tres seccions, la Històrico-Arqueològica, la Filològica i la de Filosofia i Ciències Socials).

3. En principi, les empreses privades només hi han contribuït amb la dotació ocasional de beques (caixes d'estalvi, fundacions, etc.) i amb l'edició més o menys regular d'estudis i de textos (en general, reduïts i sense apartat documental).

El present informe, que té en compte totes les disciplines literàries i que, en tractar d'una matèria lligada a la llengua, abraça no sols Catalunya, sinó també el País Valencià i les Illes Balears, ha estat dividit en quatre seccions, redactades, respectivament, per Enric Sullà (UAB), Lola Badia (UdG), Eulàlia Duran (UB) i Jordi Castellanos (UAB), que corresponen als quatre grans camps d'especialització: la teoria de la literatura, de recent creació; l'edat mitjana, que, en el fons, és la més consolidada; l'edat moderna, pràcticament fins ara, sense estatut propi i, per

tant, analitzada com a epíleg de la medieval o com a preludi de la contemporània, i la contemporània, és a dir, els segles XIX i XX, que, com la moderna, ha sofert els darrers anys una profunda revisió. Hem respectat tant com ha estat possible el text de cada autor, malgrat les seves diferències d'enfocament; només ens hem permès de posar en apèndix les llistes més estrictament tècniques.

1. Teoria de la literatura

1.1. Introducció

En primer lloc, cal distingir entre el que és l'àrea de coneixement, tal com l'ha establerta la normativa del Ministeri d'Educació i Cultura, i el que és la disciplina de teoria de la literatura en l'àmbit acadèmic i la relació que manté amb altres disciplines complementàries.

Pel que fa a l'àrea de coneixement, cal dir que la seva denominació es limita a la teoria de la literatura, encara que el professorat que hi pertany té competència exclusiva sobre les matèries teòriques de literatura comparada i comparteix la matèria amb el professorat de les diverses filologies tocant a les matèries pràctiques de literatura comparada.

Pel que fa a l'àmbit acadèmic o científic, és obligat dir que la teoria de la literatura manté relacions molt estretes amb la crítica literària, la història de la literatura i, més recentment per la seva novetat com a matèria docent al nostre país, la literatura comparada. La definició més bàsica de la teoria de la literatura li atorga com a objectes d'estudi els principis, les categories i els criteris que constitueixen el conjunt de textos que designem com a *literatura*; com que aquest estudi ha d'abastar-la com a entitat abstracta i com a producte històric alhora, ha d'acabar treballant amb les dades que li proporciona la història de la literatura (matèria que és competència del professorat de les diferents filologies) a la qual, al seu torn, aporta l'anàlisi dels conceptes descriptius i del mètode. Altrament, la teoria, com que no s'ocupa necessàriament de cap literatura nacional en particular, es relaciona amb la literatura comparada, la qual també es beneficia dels mètodes i dels conceptes teòrics. Finalment, l'activitat crítica és indispensable per a totes les disciplines enumerades, perquè les obres literàries són objectes valorats estèticament i cal discriminar-ne la qualitat, així com les raons de la pervivència o de l'oblit.

1.2. Recursos

A les universitats del domini lingüístic català, l'àrea de coneixement de la teoria de la literatura té una adscripció administrativa variada, que correspon en cada cas a les condicions específiques. A la taula 1 s'adjunta una llista detallada del professorat.

Allà on no hi ha una llicenciatura o programa de doctorat propis, el professorat de l'àrea de coneixement té, com a mínim, assignada la docència de la matèria troncal de teoria de la literatura (vuit crèdits) a totes les filologies, a part de les assignatures optatives aconseguides (variables a cada universitat en funció dels recursos humans). A la Universitat de València (UV) es cursa la llicenciatura en comunicació audiovisual (que és un títol propi de la Universitat) amb matèries de teoria supeditades a les matèries principals.

A la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) s'ofereix la llicenciatura de teoria de la literatura i literatura comparada (des del curs 1993-1994) i el programa de doctorat corresponent (des del curs 1995-1996). Pel seu costat, la UB ha anunciat la creació de la llicenciatura de teoria de la literatura i literatura comparada.

TAULA 1

<i>Universitat</i>	<i>Departament</i>	<i>CU*</i>	<i>TU-CEU**</i>	<i>Altres</i>
Alacant (UA)	Filologia Espanyola, Lingüística General i Teoria de la Literatura	–	2	2 associats
Autònoma de Barcelona (UAB)	Filologia Espanyola	–	5	1 ajudant 3 associats
Barcelona (UB)	Filologia Romànica	1	1	2 associats
Girona (UdG)	Filologia Catalana	–	–	1 associat
Illes Balears (UIB)	Filologia Catalana	–	1	–
Jaume I	Traducció i Comunicació	–	2	1 becari
Lleida (UdL)	Filologia Catalana	–	1	–
Pompeu Fabra (UPF)	Humanitats	–	2	1 becari
Rovira i Virgili (URV)	Filologia Catalana	–	1	1 associat
València (UV)	Teoria dels Llenguatges	1	7	1 ajudant
Total		2	22	2 ajudants 9 associats 2 becaris

* Catedràtic d'universitat.

** Titular d'universitat - catedràtic d'escola universitària.

1.3. Resultats de la recerca

El relativament escàs nombre de professors (una part important dels quals ha aconseguit la plaça en els darrers anys) ha fet difícil la recerca, la qual, per la consolidació de places i tradició d'estudis, s'ha fet sobretot a títol individual o bé en els grups de les universitats de València i d'Alacant, totes dues amb col·leccions específiques. València publicava la revista *Eutopías*, avui desapareguda, que ha cedit el lloc a una col·lecció d'opuscles amb aquest nom (amb més de cent títols editats, originals o traduïts), i ara publica una sèrie de llibres, «Frónesis», en coedició amb l'editorial Càtedra (originals i traduccions), alternant la teoria i els temes de comunicació i cinema. La Universitat d'Alacant (UA) publica, des de 1994 ençà, la revista anual *Teoría/Crítica*, de gran nivell teòric. En català ha publicat teoria amb una certa freqüència la revista *Els Marges* (des

de 1974), sense que en el Consell de Redacció de la qual hi hagi presència directa de professorat de teoria.

Tocant a les publicacions de llibres cal distingir entre la recerca individual i els manuals, i cal advertir que el migrat mercat editorial universitari en llengua catalana complica l'edició d'obres de teoria en aquesta llengua, obres que pot absorbir amb més facilitat el mercat universitari en llengua espanyola per raons estrictament de xifres. Quant a manuals, n'hi ha dos, elaborats durant aquest període, però publicats, respectivament, els anys 1996 i 1997: *Teoria de la literatura* (Barcelona, Columna, 1996) i *Introducció a la teoria de la literatura* (Manresa, Angle, 1997). El primer dedicat a exposar els corrents de la crítica del segle xx i el segon, més acostat al programa de l'assignatura de teoria de la literatura de primer cicle de les filologies (llenguatge literari, disciplines que l'estudien, gèneres, retòrica i mètrica). Cal mencionar el *Diccionari de termes literaris* (Barcelona, Edicions 62), elaborat també en aquest període i publicat el 1996, útil terminològicament i conceptual.

Quant a publicacions individuals convé dir que són relativament abundants i n'hi ha que es poden adscriure als diferents camps de la teoria (narrativa i poesia en primer lloc, autobiografia, retòrica, versificació i aspectes teòrics en general en menor escala) com a l'estudi, sovint monogràfic, d'obres o autors tant de la literatura catalana (Ferrater, Carner, Riba, Espriu) com espanyola o hispanoamericana (Gil de Biedma, Cernuda) sobretot del segle xx, encara que també hi ha qui estudia temes del Renaixement o d'altres èpoques. Ara bé, i això és important de constatar-ho, també és cert que hi ha professorat de les diferents filologies, a la universitat i a secundària, que publica sobre temes de teoria (comentari de text, mètrica i retòrica, divulgació sobre narrativa, poesia i drama, i fins publicacions d'orientació comparatística, reclamades per l'ensenyament de la literatura universal a ESO i al Batxillerat).

1.4. Conclusions

El problema fonamental de l'àrea de teoria de la literatura és la falta de recerca en grup, conseqüència en part de la formació recent dels nuclis de professorat (amb les excepcions de València i Alacant) o de creació d'universitats noves. Sense precedents de subvencions per a la recerca, és molt difícil d'aconseguir-les ara. Aquesta és la raó per què hi ha tan pocs becaris. I pocs treballs de recerca i poques tesis doctorals. Un altre problema és la falta de definició d'un domini de saber específic, a la universitat i a fora, no en el sentit administratiu sinó en el social i cultural (i literari). Presència pública, prestigi, imatge i sortides professionals, són problemes pendents i de difícil solució. Com ho és la dificultat de publicar en llengua catalana (llibres, manuals i revistes) per a un públic molt reduït i que pot aconseguir el mateix i més en llengua espanyola.

2. Literatura medieval

2.1. Introducció

Aquest capítol comprèn la recerca de caràcter filològic, crític i històric a propòsit de textos escrits en català entre els segles XIII i XVI, on hom pugui definir alguna mena de pretensió artística, estètica o simplement retòrica, interpretable com a literària des de les convencions vigents avui en dia. Si només la poesia, la de la tradició trobadoresca medieval i també l'heretada de l'antigor grecollatina, gaudia legítimament del segle XIII al XV d'un estatut propi, formal i epistemològic, modernament és considerada també la producció catalana en gèneres més difícils de definir a partir de les convencions medievals, com poden ser la historiografia (cròniques), la narrativa d'entreteniment, en vers o en prosa, la producció didàctica (homilètica, devota, sapiencial, hagiogràfica), la divulgació teològica, filosòfica i científica en vulgar, i les traduccions, algunes de les quals engendren la gran prosa artística del segle XV, alhora imitativa i creativa.

La discussió sobre els límits del període de l'edat mitjana, sobre el plurilingüisme de la vida cultural i literària dels segles XIII al XV (hebreu, àrab, llatí, occità, francès, italià), sobre les relacions entre cultura i poder (església i ideologia, monarquia i mecenatge), sobre la classificació per gèneres dels productes estudiats i la cultura marc que els fa possibles (escolàstica, recepció del primer humanisme) i, encara, la detecció i l'anàlisi de les fonts d'inspiració dels escriptors, són el complement ineludible de tasques més estrictament filològiques com l'edició i anotació de textos (amb aplicació de tècniques codicològiques, ecdòtiques, lingüístiques i informàtiques).

2.2. Resultats de la recerca

La recerca sobre literatura catalana medieval al primer lustre dels noranta s'inscriu fonamental en la dinàmica universitària de l'Estat espanyol de l'etapa democràtica postfranquista (nuclis actius: UA, UV, Jaume I de Castelló, URV, UdL, UB, UAB, UPF, URL, UdG, UIB, Universitat de Granada, Complutense de Madrid, Pontificia de Salamanca, Santiago, UNED, Saragossa), i només secundàriament en la internacional; cal descomptar en aquesta apreciació el paper d'antigues empreses revitalitzades, com ara l'Institut d'Estudis Catalans i la col·lecció de textos «Els Nostres Clàssics» (ENC) de l'editorial Barcino-Fundació Jaume I, o d'altres noves en el sector, com són les Publicacions de l'Abadia de Montserrat (PAM) o l'anuari d'erudició medieval dirigit per mossèn Josep Perarnau, *Arxiu de Textos Catalans Antics* (ATCA), coeditat amb la Facultat de Teologia de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans. Malgrat l'esment de dues empreses editorials privades (ENC, PAM), predomina clarament el sector públic, ateses les fonts de finançament del personal investigador, bàsicament funcional, que, a més dels sous que percep per a l'exercici de la docència i de la recerca, es beneficia d'ajuts concrets a la investigació emanats del Ministeri d'Educació de Madrid i dels governs autònoms de Catalunya, les Illes Balears o la Comunitat Valenciana, aplicables també a la difusió dels resultats de la recerca. Entre els anys 1990 i 1995 ha entrat en crisi la recerca duta a terme per funcionaris del segon ensenyament, tan rica en altres temps, ja que aquesta activitat no tan sols no és incentivada oficialment, sinó que més aviat en dificulta la promoció.

A continuació segueix una avaluació de la recerca en els anys 1990-1995 dividida en dues parts: 1) valoració de la *recerca real*, és a dir la que es publica a través de textos impresos durant els anys en qüestió (llibres i articles), ja que l'*output* en suport magnètic va ser encara anecdòtic en l'arc de temps tractat; no s'hi obvien, per tal de tenir un punt de contrast, les aportacions d'investigacions no catalanes o fetes fora de Catalunya. Aquesta valoració procedeix dels repertoris de dades esmentats a l'apartat 2.2.1. S'ha procurat separar la innovació de la divulgació malentesa (o repetició en eco), que en el món de les humanitats sovint s'entrellacen, tot agrupant temàticament les adquisicions que fan avançar els coneixements, i 2) ressenya dels projectes, tesis i tesines de les universitats del País Valencià, Catalunya, Illes Balears i eventualment d'altres llocs d'Espanya, on s'hagi treballat sobre literatura catalana medieval.

2.2.1. *Recerca real*

Aquí s'inclou únicament una comptabilització numèrica de les contribucions rellevants del període (per als detalls, vegeu l'annex 1).

TAULA 2

<i>Tema</i>	<i>Llibres</i>	<i>Capítols de llibre</i>	<i>Articles</i>	<i>Altres</i>
Repertoris bibliogràfics i panorames de la recerca	5	3	1	
Lectors i biblioteques	4	1	1	
Lírica i narrativa en vers	6		20	4
Prosa religiosa i doctrinal	11		4*	2
Prosa artística i històrica. Novella**	12	8	11	1
Traduccions i altres gèneres i textos	8	–	4	

* Vegeu l'annex 1, apartat 4.

** Vegeu l'annex 1, apartat 5.

2.2.2. *Activitat universitària*

PAÍS VALENCIÀ

Durant els anys 1990-1995 l'Institut de Filologia Valenciana (IFV), vinculat a la UV, es va ampliar com a Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV), amb la funció de coordinar els centres d'Alacant, València i Castelló, que va esdevenir la Universitat Jaume I en aquest període. L'IIFV promou la recerca en tots els sectors de l'àrea de coneixement de filologia catalana, i, per tant, també en literatura medieval: així ho demostren les tres eines bàsiques de difusió dels resultats de la recerca que ha tingut l'IIFV als anys 1990-1995:

1) La col·lecció de monografies «Biblioteca Manuel Sanchis Guarner», que s'edita a través de les PAM i que es beneficia de diverses subvencions. Hom ha posat en circulació obres bàsiques de Joan Fuster, Albert Hauf i Antoni Ferrando (els dos darrers són els responsables de la recerca en literatura medieval i història de la llengua a la Universitat de València), i també d'estudiosos d'altres procedències, com Pere Bohigas, Lola Badia o Josep Romeu Figueras.

2) La revista internacional de filologia *Caplletra*, fundada el 1986, i editada actualment també a través de les PAM, que es presenta en volums monogràfics. Els volums 13 i 15, respectivament del 1992 i del 1993, van ser totalment dedicats a la literatura medieval i van aplegar treballs de la majoria d'investigadors del País Valencià i de Catalunya que van defensar les seves tesis en els anys 1990-1995.

3) La revista *A Sol Post*, publicada per l'editorial Marfil d'Alcoi i gestionada des de la UA, juntament amb la sèrie de monografies «Universitas», posa en circulació nombrosos treballs de literatura medieval.

També cal fer constar el paper de les universitats del País Valencià en l'organització del Novè Col·loqui de l'AILLC (1991, Alacant-Elx), i en la publicació de les actes corresponents, i en l'edició dels extensíssims homenatges universitaris editats per les PAM a Manuel Sanchis Guarner (*Miscel·lània Sanchis*, 3 vol., 1992) i Joan Fuster (*Miscel·lània Fuster*, 7 vol., 1989-1994). Tots els volums d'aquestes sèries contenen treballs sobre literatura medieval.

CATALUNYA

L'única institució acadèmica que va programar oficialment investigació sobre literatura catalana medieval és la Secció de Filologia Francesc Eiximenis de l'Institut de Llengua i Literatura Catalanes (ILCC) de la UdG. Una de les línies de recerca de la Secció és, en efecte, l'edició i estudi de textos catalans medievals, especialment l'obra de Francesc Eiximenis.

L'ILCC està relacionat amb la Xarxa Temàtica en Història de la Llengua i Literatura Medieval i de l'Edat Moderna, de la CIRIT de la Generalitat de Catalunya, dirigida per Josep M. Nadal. En la convocatòria de 1994, la UdG coordinava els investigadors dels sectors temàtics de la Xarxa de les universitats següents: UdG (caps de grup, Lola Badia, Josep M. Nadal, Albert Ros-sich); URV (Joan Martí); UAB (Mila Segarra); UV (Albert Hauf, Antoni Ferrando); Universitat de Venècia (Francesco Bruni). El 1995 es va obtenir una renovació de la Xarxa en idèntiques condicions fins a l'any 1998. La Xarxa Temàtica promou congressos anuals, que en el període ressenyat van ser d'història de la llengua.

Quan s'han constituït les unitats de recerca a Catalunya, de la CIRIT, l'ILCC ha acollit, entre d'altres de relacionats amb la Xarxa Temàtica, el Grup de Cultura i Literatura a la Baixa Edat Mitjana, dirigit per Lola Badia (1995SGR-00228), que reuneix estudiosos de la UdG, UAB, UB i UdL, i també exbecaris, lectors i contractats dintre del mateix grup o a través d'altres projectes de finançats.

Durant els anys 1990-1995, a la UB, van tenir lloc les corresponents sessions mensuals del seminari de Literatura Medieval del Departament de Filologia Catalana, coordinat per Lola Badia. El Seminari va néixer el gener de l'any 1987 i continua actiu, sota el nom de Seminari de Cultura de l'Edat Mitjana i l'Edat Moderna, coordinat, des del curs 1995-1996, per Eulàlia Duran i Lola Badia. En les sessions dels anys 1990-1995 es van presentar els resultats de les tesis

i tesines llegides pels membres del Seminari (vegeu l'annex 2) i es van escoltar ponències de professors visitants i també de professors de les universitats catalanes que donaven i donen vida a la corporació. El Seminari no va tenir un pressupost regular i va funcionar com un fòrum obert de discussió. Vegeu-ne alguns resultats al llibre *Intellectuals i escriptors a la baixa Edat Mitjana*, ed. Lola Badia i Albert Soler, Curial Edicions Catalanes, Barcelona, 1994, 279 p.

Diversos professors del Departament de Romàniques de la Universitat de Barcelona (UB) inclouen temes de literatura catalana medieval en el seus projectes de recerca; als anys que interessen, Gabriel Oliver, Vicenç Beltran i Isabel de Riquer; els dos darrers van ser membres actius del Seminari de Literatura Medieval del Departament de Filologia Catalana. Vegeu: Vicenç Beltran i Gemma Avenoza, «Per una nova bibliografia de la literatura catalana antiga», *Actes del Novè Col·loqui de l'AILLC*, Alacant-Elx 1991, II, p. 224-338. Igualment, a la UAB, la incorporació del professor Amadeu Soberanas al Departament de Filologia Romànica va representar la intensificació d'una línia de treball en edició de textos catalans antics; ja que Amadeu Soberanas és el director de la col·lecció «ENC».

ILLES BALEARS

En el període que ens interessa no hi ha cap aportació a la recerca específica en literatura medieval nascuda d'una iniciativa universitària (s'hi ha treballat abundantment, en canvi, en història de la llengua, història documental i història cultural). Per contra la UIB ha col·laborat en diversa mesura amb els estudis lul·listics, que promouen altres institucions mallorquines, a saber:

1) L'Institut d'Estudis Baleàrics és la seu del Patronat Ramon Llull, finançat originalment per les conselleries de Cultura del Govern balear, la Generalitat de Catalunya i la Generalitat Valenciana (aquesta darrera sembla que s'ha retirat), el qual té com a objectiu reprendre l'edició crítica de les obres catalanes de Ramon Llull, interrompuda el 1951: la *Nova Edició de les Obres Originals de Ramon Llull* (NEORL). Les NEORL tenen un comitè editor internacional, relacionat molt estretament amb les activitats del Raimundus-Lullus-Institut de la Universitat de Friburg de Brisgòvia (Alemanya), que publica l'edició crítica de l'obra llatina de Ramon Llull (ROL, dintre del *Corpus Christianorum* de l'editorial Brepols, Bèlgica). El coordinador responsable de l'empresa és Anthony Bonner (actualment doctor *honoris causa* per les universitats de Barcelona, Balears i Friburg). Fins avui han aparegut quatre volums de les NEORL (dos en el període 1990-1995).

2) La Maioricensis Schola Lullistica, amb seu a la Biblioteca March de Palma de Mallorca, funciona com una acadèmia i promou la publicació d'una revista especialitzada sobre lul·lisme que es deia *Estudios Lulianos*, i que a partir dels anys noranta es diu *Studia Lulliana*. Diversos professors i becaris de la UIB, la UV i, sobretot, la UB (vegeu-ne el comitè editor) col·laboren activament en la compilació d'aquesta publicació de prestigi i de projecció internacional, que edita l'editorial Moll i dirigeix Anthony Bonner.

El resum dels projectes, les tesis i els treballs de recerca de les universitats dels Països Catalans es resumeix a la taula 3:

<i>Universitat</i>	<i>Projectes MEC</i>	<i>Projectes CIRIT/GEN.VAL.</i>	<i>Altres</i>	<i>Tesis</i>	<i>Treballs de recerca</i>
UA	1	2	–	2	6
UAB	–	–	2	6	1
UB	4	1	–	5	10
UdG	1	1	–	1	–
URV	–	–	–	1	–
UV	2	1	1	4	6

2.3. Algunes consideracions referents a la literatura catalana medieval

Els progressos de la recerca en literatura catalana medieval dels anys 1990-1995 van ser vistosos i sòlids. Hi ha raons històriques que ho expliquen: durant el primer lustre dels noranta es cul·len els fruits de la posada en marxa a ple rendiment de la vida universitària catalana, iniciada la dècada anterior (el temps de formació de doctors duplica els anys de la carrera, pel cap baix). És significatiu que els protagonistes de la recerca siguin la lleva de funcionaris de carrera actualment instal·lats (vegeu més avall). També és significatiu que la majoria de revistes de difusió de la recerca neixin a les darreries dels vuitanta (*ATCA*, *Caplletra*, *Llengua & Literatura*, *A Sol Post*, *Catalan Review*, *Zeitschrift für Katalanistic*).

Malgrat el marc institucional i l'estructura de la recerca, que prescrivia, i prescriu, equips i treball en grup, la investigació sobre literatura catalana medieval va avançar, i avança, per l'esforç i la passió individuals. Els primers doctors o catedràtics adscrits a les universitats (Antoni Ferrando, Lola Badia, Albert Hauf, Rafael Alemany, Rosanna Cantavella) es van presentar com a investigadors principals de projectes finançats i van administrar, per al profit col·lectiu, unes subvencions imprescindibles (adquisició de material informàtic, llibres, préstec interbibliotecari, breus viatges d'estudi, contractacions temporals); de tota manera, les aportacions significatives les van fer en solitari estudiosos generalment poc enquadrables (és el cas de l'elaboració de les millors de les tesis ressenyades als annexos). Un cas a part és el d'Anthony Bonner, que, des de la iniciativa privada, va vertebrar tot el lullisme mallorquí integrant la tasca de molts estudiosos d'arreu en un projecte informàtic que s'ha consolidat a la segona meitat dels noranta (un nucli significatiu a la UB: Lola Badia, Albert Soler).

La funcionarització de tretze autors de tesis de literatura medieval dels primers noranta (UA: Martín Pascual, Martines Peres, Garcia Sampere [tesi el 1996]; UV: Rubio Albarraçin [tesi el 1997]; Universitat Jaume I: Martínez Romero; URV: Pujol Sanmartín; UB: Soler; UAB: Pujol Gómez, Cabré, Torruella, Arqués; UdG: Renedo, Turró) va assegurar els quadres de funcionament descrits més amunt i va fer més operativa la integració de les noves promocions de becaris en equips més *reals*. Tanmateix aquesta compactació dels equips tanca tota perspectiva de promoció per als nous investigadors, atesa la limitació de les plantilles universitàries. Així, la paradoxa principal d'incentivar la recerca en humanitats en els termes que s'ha estat fent és que cada cop es formen especialistes més eficaços en la parcel·la que els ha estat assignada dintre de l'equip

que els empara, com a conseqüència amb menys coneixements generalistes, i sense cap possibilitat professional. De fet, gairebé la majoria de tesines llegides als anys 1990-1995 han esdevingut o esdevindran tesis ja sense validesa promocional.

Pel que fa als continguts de la recerca, cal recordar, per acabar, els majors deutes contrets per al futur:

a) L'IIFV presenta un ventall ampli de promeses que afecten especialment els autors literaris valencians (Antoni Ferrando, Rafael Alemany, Rosanna Cantavella: edicions, tractament informatitzat), però també els corrents espirituals i religiosos que nodreixen la cultura dels segles XIII al XV (Albert Hauf: rescat i edició d'inèdits, anotació minuciosa de fonts).

b) El Grup de Cultura i Literatura a la Baixa Edat Mitjana, dirigit per Lola Badia, va fer una aposta lulliana, coordinada amb els programes mallorquins de les NEORL i d'altres empreses biobibliogràfiques sobre el beat, promogudes per Anthony Bonner.

c) La Secció de Filologia Francesc Eiximenis, de l'ILCC de la UdG (Xavier Renedo, Sadurní Martí), manté el repte de les edicions de Francesc Eiximenis (*Llibre dels àngels*, *Dotzè*, *Terç*).

d) L'Arxiu Informatitzat de Textos Catalans Medievals del Seminari de Filologia i Informàtica de la UAB (Joan Torruella) té el compromís de completar l'edició en microfites dels cançoners catalans.

e) El Projecte de bibliografia catalana gestionat des del Departament de Romàniques de la UB (Vicenç Beltran) va començar tot just la seva singladura als primers noranta: completar tot el Projecte BITECA requerirà nous esforços i nous finançaments.

f) S'espera molt de la dedicació personal de diversos investigadors, a dintre i a fora dels projectes i dels programes col·lectius, a temes crucials de les lletres antigues, per exemple: les arrels culturals de l'anònim del *Curial e Güelfa*, les fonts del *Tirant lo Blanc* i la naturalesa retòrica de la seva prosa, la formació del corpus d'Ausiàs March i la seva primera divulgació, la història i l'estructura dels cançoners catalans del segle XV i la figura cultural i literària de Joan Roís de Corella.

g) Un repte últim és l'adequada divulgació dels resultats de la recerca (la nostra manera de fer *transferència* a la societat d'allò que hem produït gràcies a les subvencions de què ens hem beneficiat). Hom constata repetidament, en efecte, que els mitjans tradicionals (manuals, antologies comentades, textos preparats per a les escoles) solen estar en mans d'actius empresaris del llibre de text, poc sensibilitzats per a posar al dia una informació, de la difusió de la qual esperen exclusivament determinats beneficis econòmics. Val a dir que les programacions escolars oficials tendeixen a perpetuar esquemes obsolets i afeixugats d'ideologia romànticonoucentista, que són a les antípodes de la recerca universitària que aquí s'ha ressenyat.

3. Literatura catalana moderna

3.1. Introducció i recursos

Podríem establir que l'estudi de la literatura catalana moderna ha passat per dues fases. La primera, a càrrec d'estudiosos, per raons diverses, extrauniversitaris, com Josep Romeu i Figueras, lligats a l'Institut d'Estudis Catalans i, en especial, als Estudis Universitaris, mena d'universitat paral·lela liderada per J. Rubió i Balaguer, Ramon Aramon i Serra, Joaquim Molas, que establiren les bases de l'estudi de la literatura catalana. Paral·lelament a València M. Sanchis Guarner i, més tard, Joan Fuster correspondrien als anteriors. L'època moderna era denominada *decadència* i el període era abordat per medievalistes que veien en el segle XVI una continuació medieval, o per estudiosos de la Renaixença que hi veien alguns precedents al segle XVIII. Preocupava essencialment esbrinar el per què de la decadència de la literatura en català i d'aquí l'establiment del llarg rosari de *causes* de la decadència. Poc a poc, però, s'ha eliminat la designació relativa i pejorativa del període i s'ha substituït pel de literatura catalana de l'edat moderna o literatura catalana moderna. L'entrada del seu estudi a les universitats respon ja a una segona fase.

Antoni Comas i Joaquim Molas, amb l'ajuda, en un principi, de M. de Riquer, creen a la UB i UAB, respectivament, els nous departaments de Filologia Catalana. A J. Molas són degudes les primeres tesis doctorals a la UAB. Se centren sobretot en les grans personalitats, en textos ja reconeguts i en literatura popular, en especial del Barroc i de la Il·lustració. Paral·lelament dirigeix col·leccions de textos literaris catalans als quals n'incorporà de *moderns* i ajudà a donar-los un lloc més harmònic. Més recentment, el Renaixement s'ha vist afavorit per aquest nou impuls universitari, que ha anat conduint els estudis cap a una normalització, i s'ha afrontat el període sense prejudicis previs. Per això es va tendint a proporcionar un coneixement i un accés al patrimoni cultural escrit de l'època, encara no inventariat, i a difondre regularment la bibliografia que s'ha incrementat molt els darrers anys.

La història administrativa de la literatura catalana a les universitats com a disciplina universitària és recent. Les primeres càtedres foren creades el 1965 a la UB i el 1971 a la UAB. Paral·lelament fou creada la de la UV. El 1967, a la UB es creà el Departament de Literatura i Cultura Catalanes i el 1986 s'unificà amb el Departament de Llengua Catalana sota el nom de Departament de Filologia Catalana. Els anys noranta s'han format departaments de filologia catalana a les universitats noves de Girona (desglossada de la UAB el 1992), de Lleida (UdL) i de Tarragona (URV) —desglossades de la UB—, la d'Alacant (UA) i de Castelló —desglossades de la de València—, la de les Illes Balears (UIB) i la barcelonina Pompeu Fabra (UPF), creada de nova planta.

Tot i formar en totes les universitats un sol departament de filologia catalana, en algunes, com la de UB, s'ha tendit a funcionar, internament, en dues àrees autònomes, la de Llengua o Lingüística i la de Literatura. Aquesta darrera al seu torn, s'ha subdividit en tres subàrees: Literatura Contemporània, Literatura Moderna i Literatura Medieval, seguint la periodització establerta pels departaments d'Història. Fruit d'aquesta subdivisió ha estat la creació el 1989 de dues càtedres amb el perfil de literatura moderna a la UAB i a la UB. El 1992, amb la creació de la UdG cinc professors de la UAB s'hi traslladaren, entre ells el titular de la càtedra de Moderna. Des d'aleshores, doncs, les dues úniques càtedres de Literatura Catalana Moderna estan vinculades a la

UB i a la UdG. A la UV s'han subdividit també en subàrees, Medieval i Moderna. A les altres hi ha alguna assignatura adscrita a l'àrea però no de manera orgànica.

Tot això vol dir que l'àrea de literatura catalana moderna queda a vegades indefinida i compartida amb medieval o amb contemporània o bé molt lligada a la història de la llengua o inexistent a la pràctica. Per tant en analitzar la docència a les universitats ens limitarem a donar el nombre de professors que habitualment donen o poden donar assignatures o publicar estudis de literatura catalana moderna.

Al marge de les universitats, però amb estreta relació, cal esmentar l'Institut d'Estudis Menorquins a Maó, que supleix de fet la manca d'una institució universitària local, i l'Institut de Llengua i Literatura Catalanes Medieval i Moderna de Girona.

Les dades del personal docent i investigador universitari l'últim any del període analitzat ens poden proporcionar una idea de la importància relativa de l'àrea de literatura moderna a les diferents universitats.

TAULA 4
*Personal docent i investigador lligat a l'àrea de literatura catalana moderna
(segons les memòries dels departaments), 1995*

<i>Universitat</i>	<i>CU*</i>	<i>TU-CEU**</i>	<i>Altres</i>
UA	–	–	1 TEU***
UAB	–	1	–
UB	1	2	1 associat
UdG	1	1	1 associats 2 ajudants
UIB	2	–	–
UV	–	1	–
Total	4	5	2 ajudants 2 associats 1 TEU

* Catedràtic d'universitat.

** Titular d'universitat - catedràtic d'escola universitària.

*** Titular d'escola universitària.

Podem observar en aquest quadre la relativa importància de l'àrea de literatura catalana moderna a les diferents universitats: sobresurten la UB i la UdG a conseqüència de les respectives càtedres. Crida l'atenció que la UAB no hagi cobert el buit deixat el 1992 amb el traspàs de bona part del seu professorat en aquesta àrea a la UdG. El personal de la UAB i de la UIB no és específic de literatura catalana moderna, només ha investigat sobre aquest període, i no necessàriament hi dediquen la docència. La UPF, la UdL i la URV no tenen cap professor dedicat a literatura catalana moderna. Cal interpretar, per tant, les dades només com una indicació de tendència amb certa precaució, no en valors absoluts.

3.2. Resultats de la recerca

3.2.1. Publicacions

L'activitat universitària ha donat lloc a l'elaboració d'una sèrie de tesis, treballs de recerca i publicacions que tot seguit resumim a la taula següent, pel que fa al període 1990-1995.

TAULA 5

<i>Universitat</i>	<i>Tesis</i>	<i>Llibres</i>	<i>Capítols de llibre</i>	<i>Articles</i>	<i>Editors</i>
UA*					
UAB	1	1	–	2	–
UB	5	4	7	24	10
UdG	–	9	2	24	2
UIB	1	2	?	?	
UV	4	9	–	35	–
Total	11	25	9	85	12

* Tenim la informació que durant aquest període, i en aquesta àrea la UA ha produït cinc publicacions però no en sabem la distribució en llibres, capítols de llibre, articles i com a editors.

D'aquestes dades podem deduir que la UB, la UV i la UAB són les que acumulen el major nombre de tesis. En aquest sentit la UdG, si tenim en compte el nombre de professors, sembla que tingui una producció inferior de tesis però cal tenir en compte que va ser creada l'any 1992 i que abans d'aquesta data les tesis es presentaven a la UAB.

El nombre de publicacions de les tres universitats de Barcelona, Girona i València indiquen el salt qualitatiu que va tenir lloc els anys noranta. Cal tenir en compte el ja esmentat pas de cinc professors de la UAB a la UdG, que deixa aquella Universitat sense una substitució necessària. Així també s'explica la potència en publicacions de la UdG, que s'equipara, en l'àrea de literatura catalana moderna, a les altres dues.

Fins ara ens hem cenyit només a les publicacions dels professors universitaris vinculats als departaments de filologia catalana i dedicats especialment a l'àrea de literatura moderna. Amb tot, és convenient de tenir en compte també les publicacions no estrictament dedicades a la literatura escrita en català sinó també a tota la producció literària oferta per l'àmbit de llengua catalana. Per tant incloem, a títol indicatiu, en aquest cas les publicacions que fan referència també a la producció en llatí, en castellà i en francès. Disposem de dades recollides als dos *Quèrn* 1995 i 1997, que proporcionen informació sobre el període 1993-1996. Inclou les publicacions ja citades per departaments (vegeu taula 6).

El quadre ens indica que les publicacions dedicades exclusivament a la literatura en català és inferior a una tercera part de les que es dediquen al període en general. Pel que fa el Renaixement

cal tenir en compte que els escriptors eren per definició trilingües moltes vegades i això fa que despertí l'interès d'altres filologies. També cal destacar que el període que és més estudiat és el del Renaixement, seguit de la Il·lustració, i que el Barroc es troba relativament més estancat.

TAULA 6
Publicacions sobre la cultura literària de l'edat moderna

<i>Any</i>	<i>Renaixement</i>	<i>Barroc</i>	<i>Il·lustració</i>	<i>Total</i>
1993	96	28	24	148
1994	56	20	35	111
1995	58	28	51	137
Total	210	76	110	396

Una de les activitats essencials per al foment de la recerca en l'àrea de la literatura catalana moderna ha estat la celebració cada tres anys dels col·loquis de l'AILLC. Des del primer col·loqui celebrat el 1967 fins al de fa tres anys a Càller, cada tres anys s'han anat celebrant reunions científiques. Coetàniament des del 1980 apareixien també els estudis de llengua i literatura catalanes en honor de diversos estudiosos. D'especial interès també són els congressos organitzats per l'Associazione Italiana di Studi Catalani a Venècia el 1992 sobre *La cultura catalana fra l'Umanesimo e il Barroco* i el 1995 a Càller, *La Sardegna e la presenza catalana nel Mediterraneo*, els dos amb articles interessants per a l'època moderna.

Cal destacar també l'activitat de tres instituts que canalitzen els esforços respecte a la recerca: l'Institut d'Estudis Menorquins, que porta endavant una interessant i acurada tasca d'investigació de la literatura menorquina del final del segle XVIII i del principi del segle XIX, en especial sobre dues personalitats, Joan Ramis i Ramis i Andreu Febrer i Cardona. En aquesta línia organitzà el 1991 les jornades Antoni Febrer i Cardona i la cultura de la Il·lustració celebrades a Ciutadella i a Maó. Les ponències han estat editades a *Randa*, 31, 1993. L'Institut edita també una col·lecció de llibres titulada «Col·lecció Capser» dedicats a l'edició de textos i al folklore menorquins. L'Institut de Llengua i Cultura Catalanes de Girona, creat el 1986 com a institut universitari de recerca, dedica una de les línies d'investigació a la literatura de l'edat moderna, inclosa a la Secció Francesc Eiximenis. Té per objecte promoure activitats d'investigació i de docència relacionades amb l'estudi de la cultura. De fet aglutina la recerca de la UdG de la qual és precursor. El 1987 organitzà a Girona un congrés sobre el Barroc català, les actes del qual van ser publicades el 1989. Darrerament aglutina sobretot la recerca de la UdG i vehicula els projectes de recerca, les xarxes temàtiques i els grups consolidats. Celebra des del 1991 i cada dos anys uns col·loquis internacionals i promou la publicació de llibres amb l'editorial Eumo de Vic, ha tingut cura d'algun número especial de la revista *Estudi general*, com el dedicat a *Literatura i llengua catalanes a l'Edat moderna*, Girona, 1994, i està duent a terme la publicació bianual de *Quèrn*, repertori de literatura i llengua catalanes de l'edat mitjana i l'edat moderna (1995 i 1997). Finalment l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana edita en coedició amb Publicacions de l'Abadia de Montserrat la «Biblioteca Manuel Sanchis Guarner» des de 1978, de la qual té publicats una quarantena de volums, sis dels quals tracten de l'època moderna. Cal fer notar que la UB no

disposa, de moment, de cap institut i que ni les edicions universitàries ni les publicacions universitàries tenen col·leccions dedicades a literatura en general i menys a la literatura catalana.

D'entre les publicacions val la pena destacar unes iniciatives interessants d'infraestructura: relacions bibliogràfiques sistemàtiques (*Orientacions bibliogràfiques sobre literatura catalana moderna (1474-1833)*, Barcelona, 1993, que escull la bibliografia més important publicada fins a 1992; el *Qüern 1*, Girona, 1995, que continua fins a 1994 i el *Qüern 2*, Girona, 1997, que ho fa fins a 1996. A part d'aquest aspecte bibliogràfic, també en aquesta línia de oferir un suport d'infraestructura per a futurs treballs, s'ha iniciat la publicació del *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*, que pretén donar notícia dels manuscrits d'aquest període descriure'ls i identificar-los. Les revistes especialitzades més solvents són publicades a Barcelona i de València; cal destacar-ne: *Llengua & Literatura*, *Randa* (sobre temes balears), *Els Marges*, *Caplletra* i *Recerques*.

3.2.2. Projectes

Els departaments de filologia catalana, en l'àrea de literatura catalana moderna han tendit a una certa especialització. En el cas de la de Barcelona s'inicià els anys seixanta i setanta sobretot en l'època de la Il·lustració, en especial a Menorca i en general poesia i teatre neoclàssic. Aquesta és la línia iniciada per M. de Riquer, Antoni Comas i Joaquim Molas, a la qual cal afegir la importància donada a la història social de la llengua iniciada per Jordi Rubió i Balaguer i Joan Fuster. Aquestes dues línies, difícilment destriables, han estat continuades pels departaments de la UdG i de la UV. El Departament de la UB s'ha centrat sobretot, des dels anys noranta, en la prosa del Renaixement, en especial en la narrativa històrica i en els gèneres col·loquial i epistolar.

Podríem dir també que és a partir dels anys noranta que s'ha fet el pas de la recerca individual a la recerca en grup amb el suport econòmic de les entitats públiques, del qual fem constància a la taula 6 i a l'annex 3.

TAULA 7

Projectes de literatura catalana moderna finançats durant el període 1990-1995

CIRIT	DGICYT	IEC
3 grups consolidats 1 xarxa temàtica	4 projectes	2 projectes

3.3. Algunes consideracions referents a la literatura catalana moderna

La història de la llengua i la història de la literatura continuen essent interdependents i la problemàtica que genera segueix, modernitzada, la línia de la recerca de les causes de la decadència. Hi ha encara un cert complex a abordar els textos literaris com a tals a part de la problemàtica lingüística. Això coincideix amb un cert desprestigi de l'estudi diacrònic de la llengua en favor de la lingüística, en especial a la UB. L'estudi social i diacrònic de la llengua, però, és rellevant a

UdG i a la URV. L'època moderna, en canvi, ha atret darrerament alguns professors de filologia clàssica que es dediquen a la poesia o a la prosa neolatina: aquest és un punt important perquè explica molts models seguits per escriptors en català i faciliten la comprensió i valoració dels textos. Perquè no es pot oblidar que la societat catalana era trilingüe literàriament parlant. Potser caldria concloure que l'estudi de la literatura catalana moderna segueix la pauta de la de la literatura medieval i potser caldria més aviat parlar de *cultura literària*, ja que el concepte de *literatura* pròpiament dita no apareix fins al segle XIX.

4. Literatura catalana contemporània

4.1. Introducció

Els estudis de literatura catalana contemporània en aquests darrers anys han cobert un ample espectre temàtic i metodològic. Es tracta d'uns estudis configurats dins l'espai acadèmic i, doncs, en la seva dimensió de recerca universitària, en els darrers anys de la dècada, i es construeixen a partir dels estudis universitaris catalans i del petit espai oficial de la càtedra de Llengua i Literatura Catalana de la UB i, d'ençà de 1969, de la UAB. L'entrada de la literatura catalana contemporània a la universitat obre tot un espai de recerca que no disposa inicialment d'instruments suficients ni adequats i, per tant, sovint amb el suport del món editorial, es creen un seguit d'instruments nous, alguns dels quals han tingut una vida molt efímera perquè no han tingut ajuts institucionals suficients. A més, si bé els estudis de literatura catalana contemporània s'han dotat d'instruments, no han disposat d'una infraestructura institucional específica, pròpia, més enllà de la que es deriva de l'organització departamental. De fet, l'Institut d'Estudis Catalans no ha fet cap aportació a la recerca en aquest camp i la Institució de les Lletres Catalanes, que convoca ajuts per a la recerca sobre «moviments, autors i obres de la literatura catalana», especifica que no es poden destinar a la confecció de tesis ni tesines. Tot i això, aquests han estat uns dels pocs ajuts institucionals que, extraoficialment, han ajudat els joves investigadors.

En conjunt, creiem que ha mancat una política autonòmica dirigida al foment de la recerca en el subàmbit de la literatura catalana i, particularment, de la literatura catalana contemporània. De fet, el problema és general i afecta totes les àrees humanístiques i, si els diferents plans de recerca han previst com a objectiu l'estudi, la literatura catalana ha estat sempre de forma lateral. Les mancances en el període 1990-1995, objecte d'aquest informe, han tingut, cal reconèixer-ho, una certa rectificació en els anys posteriors. En aquest sentit, s'ha de considerar positivament la incidència que han anat tenint les diferents actuacions de l'Administració catalana (grups de recerca, xarxes temàtiques, beques FPI, professors visitants, viatges, personal tècnic, etc.), però caldria que incidís més en el nostre àmbit, tot i que, cal reconèixer-ho, pot ser en part responsabilitat dels mateixos grups de recerca, que es presenten molt dispersos i sense una autèntica coordinació entre si.

4.2. Recursos

4.2.1. *L'ensenyament de la literatura catalana contemporània*

Com s'ha dit en altres apartats d'aquest report, la llicenciatura de filologia catalana s'ofereix a la UB, la UAB, la UdG (Departament de Filologia i Filosofia), la UdL (Departament de Filologia I), la URV, la UV, la UA i la UIB (Departament de Filologia Catalana i Lingüística General). Això vol dir que, en major o menor grau, a totes aquestes universitats s'hi fan estudis especialitzats de literatura catalana contemporània. D'altres centres, però, sense oferir la llicenciatura, també ofereixen estudis de literatura catalana contemporània i, per tant, tenen investigadors sobre el tema. Es tracta del Departament d'Humanitats (des del curs 1992-1993) i del de

Traducció i Filologia (des del curs 1894-1995) de la UPF; de la Facultat de Filologia Anglesa i Romànica de la Universitat Jaume I de Castelló, i dels departaments de Didàctica de la Llengua i la Literatura de la UB; Didàctica de la Llengua, la Literatura i les Ciències Socials de la UAB; Didàctica de les Ciències, les Lletres, les Arts i l'Educació Física, de la UdG, i, finalment Filologia II, de la UdL.

No totes aquestes universitats ofereixen estudis de doctorat i tercer cicle. En el període 1990-1995 només la UB (amb el títol «La literatura catalana contemporània, de la teoria a la pràctica, títol que sofreix algunes variacions durant aquests anys») i la UAB (amb el títol «Literatura catalana» o «Filologia catalana: Literatura») oferien estudis centrats bàsicament, encara que no exclusivament, en l'àmbit objecte d'aquest informe.

Les altres universitats oferien alguns cursos (entre 6 i 12 crèdits) integrats dins programes generals de filologia catalana o de llengua i literatura catalanes. En alguns casos, com Lleida o Girona, no s'oferia cap curs o, simplement, alguns crèdits aïllats que l'estudiant havia d'integrar en el seu currículum, establert per un altre programa.

Només la UAB ofereix, en aquest període, un postgrau: Teoria i crítica del teatre, en coordinació amb l'Institut del Teatre de Barcelona.

4.2.2. *Els grups de recerca*

Per raons lògiques, els departaments de Filologia Catalana de la UB, la UAB i, en menor grau, la UV i la de UIB compten amb un potencial humà força més considerable que els de les altres, alguns dels quals es troben en aquests anys en procés de constitució. Així, tenint en compte que dins els departaments resulta molt difícil delimitar amb precisió les especialitzacions, en termes generals i partint de les publicacions comptabilitzades, podem distingir els grups següents:

UNIVERSITAT D'ALACANT

Ha centrat les seves investigacions principals en la literatura catalana de postguerra, amb un total de quatre investigadors, tres dels quals formen un grup cohesionat. Ha participat en el projecte finançat pel MEC, DGICYT. PS88-0067: «La producció escrita en llengua catalana en el àmbit territorial de la actual província de Alicante desde el siglo XIII hasta 1940», per als anys 1989-1992. El departament publica la col·lecció «Biblioteca de Filologia Catalana», en què cap dels volums publicats el primer any (1995) té a veure amb la literatura contemporània.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

La recerca s'ha organitzat entorn del Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània, que durant el període 1990-1995 ha treballat en dos projectes de la DGICYT: PB91-0478. «Novella i societat catalana (1924-1939)» i PB94-0710. «Història i crítica de la novella a Catalunya (1862-1939)». En conjunt, el grup és format per uns catorze investigadors i s'ha coordinat amb altres universitats (UdG, UPF i UB). Va ser reconegut com a Grup de Recerca per la CIRIT el 1995 (1995GR-00607). Compta amb el Servei d'Informació Bibliogràfica de Llengua i Literatura Catalana, consultable a través del Catàleg col·lectiu de les biblioteques universitàries de Catalunya

(<http://www.cbuc.es/vtls2/vtls/catalan/>). Ha treballat en la història de la narrativa catalana dels segles XIX i XX, sobre moviments literaris contemporanis i sobre la poesia catalana del segle XX.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Estructurat al voltant del Projecte de la DGICYT, PB92-0537, «Les ideas literarias en Cataluña durante los siglos XIX y XX». Disposa de vuit investigadors i un membre de la Facultat de Traducció i Filologia de la Pompeu Fabra. Les línies de recerca són molt diverses, però destaca el grup que treballa sobre la literatura de la Renaixença i de la Restauració (segle XIX) i el grup que ha treballat sobre les primeres dècades del segle XX, siguin moviments (Modernisme, Noucentisme, avantguardes) o grans personalitats (Maragall, Carner, Ors, Pla, etc.).

UNIVERSITAT DE GIRONA

En funcionament des de 1992, el petit nucli de Literatura Catalana Contemporània s'ha anat formant amb tres investigadors integrats en els projectes del Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània de la UAB. Han treballat principalment entorn de tres grans figures: Santiago Rusiñol, Josep Pla i Josep Carner. Cal destacar la coordinació amb la Fundació Privada Biblioteca Josep Pla, de Palafrugell.

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

La recerca en literatura catalana contemporània disposa de sis investigadors i dues línies força definides: una dedicada al segle XIX, amb una especial dedicació al teatre, i l'altra al segle XX, sobretot a la literatura de postguerra. Es posa una atenció especial a l'anàlisi de la literatura a Mallorca, de Llorenç Villalonga i de la rondallística.

UNIVERSITAT DE LLEIDA

La recerca s'ha organitzat entorn de l'Oficina d'Estudis de Llengua i Literatura de Ponent, organitzada en tres àmbits, un dels quals inclou la literatura («Llengua i literatura al mig Segre contemporani»). El seu objectiu és la recerca i inventari del patrimoni lingüístic i literari de les Terres de Ponent i ha engegat, subvencionat per la UdL un projecte de recollida i processament de dades lingüístiques i literàries en l'àmbit del català nord-occidental. Subvencions: CIRIT: CS93-6003 (1994) i UdL.

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Grups, també, en procés de formació en els dos departaments. Destaca el Grup de Recepció, Traducció i Literatura Catalana, amb tres investigadors del Departament de Traducció i Filologia, coordinat amb els projectes de recerca de la UB i la UAB i que ha rebut la consideració de precompetitiu en la línia de recerca: «Traducció i recepció de les literatures estrangeres en la cultura catalana». A Humanitats es poden comptabilitzar dos investigadors més relacionats amb la literatura catalana contemporània i, tangencialment, l'Institut Universitari de Cultura, que inclou

alguns professors de teoria de la literatura i de filologia romànica que han tocat alguns temes de la subàrea que ens ocupa.

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

El Departament inclou tres àrees (Filologia Clàssica, Teoria de la Literatura i Filologia Catalana). Han treballat sobre la literatura del segle xx, amb especial atenció a la relació entre tradició i identitat nacional, així com a la literatura dels segles xix i xx a les comarques tarragonines. La línia d'investigació més definida es mou entorn de l'Arxiu de folklore, que ha comptat amb ajuts de la mateixa universitat i d'altres entitats.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

La recerca del departament s'ha organitzat en diferents unitats, una de les quals (núm. 4) respon a «Literatura catalana contemporània i teoria de la literatura», format per sis investigadors. Els seus objectius són l'estudi específic de la història de la literatura al País Valencià i la literatura catalana contemporània en general. Participen en l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i, per tant, en la «Biblioteca Manuel Sanchis Guarner», coeditada per aquest organisme i les Publicacions de l'Abadia de Montserrat. La investigació del grup s'ha centrat en la parcel·la valenciana de la història literària, simultaniejada amb la investigació de la literatura catalana en general.

4.2.3. *El finançament*

D'aquest conjunt, que mostra una gran diversitat de nuclis de recerca i, també, de camps de treball, crec que destaca a primera vista la manca de finançament públic de la recerca en literatura catalana contemporània. Llevat de dos grups (UB i UAB) i parcialment d'un altre (UdL), no s'han aprofitat prou els recursos públics procedents del Ministeri d'Educació i dels governs autonòmics. Es pot aduir, certament, que molts d'aquests grups es troben en fase de formació o de consolidació, però també que l'opció de presentar-se i aconseguir finançament ajuda a configurar i delimitar els grups.

Les relacions d'investigació tingudes amb empreses privades han estat molt poques. De fet, a les nostres àrees, és habitual que els productes de la recerca trobin sortida comercial, en forma de llibres, capítols de llibre o d'altres. Això suposa una relació amb l'empresa privada. Però, fins ara, aquesta sortida, que incideix també sense cap mena de dubte en l'orientació de la recerca, s'ha establert a través de les relacions personals de cada investigador amb les editorials. És, d'altra banda, lògic perquè, al capdavant, molts dels productes més genuïns de la recerca en els nostres camps són productes de la recerca individual i la coordinació i la col·laboració la complementa. Només en alguns casos s'ha vorejat el que podria considerar-se una col·laboració institucional, sobretot amb empreses o institucions privades que no consideren els objectius comercials una finalitat bàsica, com seria el cas de la Fundació Folch i Torres o de la Fundació Privada i Biblioteca Josep Pla.

Cal reconèixer, certament, que la relació amb les empreses privades és un camp en el qual ens queda camí per recórrer, encara que voler cercar la dimensió empresarial, comercial, de la recer-

ca del nostre àmbit podria convertir-se en un condicionant que ens sembla que no és desitjable. De fet, amb el món editorial, la relació existeix: institucionalitzar-la, convertir-la en relació de grup, només seria factible amb uns objectius molt precisos que depenen, en tot cas, dels projectes concrets que es vulguin portar a terme. Fins ara, aquest tipus de projectes no han existit.

Així, si resseguim les fonts de finançament, tenim els resultats següents (vegeu l'annex 4 per a una relació detallada):

TAULA 8

<i>Fonts</i>	<i>Import (MPTA)</i>
Unió Europea	0
Ministeri d'Educació (CAICYT)	19.300.000
CIRIT (i altres)	10.130.000
Fons propis	1.540.000
Convenis	6.225.000
TOTAL	37.195.000

Cal remarcar que també hi ha hagut ajuts a alguns dels treballs que consten a la llista de publicacions que s'han realitzat gràcies als ajuts de la Institució de les Lletres Catalanes per a l'estudi de moviments, autors i obres de la literatura catalana. Tanmateix, no es poden considerar com a ajuts a la recerca perquè es donen individualment.

4.2.4. *Reunions científiques*

Durant el període 1990-1995 van tenir lloc un conjunt de reunions científiques que van aglutinar pràcticament tots els grups de recerca de l'àmbit de literatura catalana contemporània. Són les següents:

1. IX Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (AILLC) (Alacant, 9-14 de setembre de 1991).
2. Jornades d'Estudi sobre la vida i l'obra de Caterina Albert i Paradís «Víctor Català» (l'Escaleta, Girona, abril de 1992).
3. Simposi Pin i Soler (1992). Organitzat per la Secció de Filologia i Història de l'Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 26-28 de novembre de 1992, amb participació de les universitats.
4. Santiago Rusiñol et son temps (París, Universitat de La Sorbonne, gener de 1993).
5. Noucentisme i ciutat (Barcelona, Centre de Cultura Contemporània, març de 1993).
6. II Simposi Carles Riba (Carles Riba: 100 anys) (23 i 24 de novembre de 1993). Organitzat per la UAB.
7. Simposi en homenatge a Carles Salvador (universitats de València, Castelló i Alacant, 30 de novembre-3 de desembre de 1993).

8. X Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (AILLC) (Frankfurt i Main, 18-25 de setembre de 1994).

9. El Segle Romàntic: amb aquesta denominació i aprofitant un seguit d'efemèrides històriques es van organitzar una sèrie de congressos i trobades científiques el 1995 entorn de la literatura del segle XIX: Col·loqui sobre el Romanticisme (Vilanova i La Geltrú, 2, 3 i 4 de febrer); IV Col·loqui sobre Verdaguer: L'obra literària dels darrers deu anys (Vic-Folgueroles, 18, 19 i 20 de maig); Col·loqui sobre Guimerà i el teatre català del segle XIX (El Vendrell, 28 i 30 de setembre); Col·loqui sobre Josep Yxart i el seu temps (Tarragona, 23, 24 i 25 de novembre). A més, altres reunions científiques han potenciat el seu lligam amb aquesta organització, entre aquestes el seminari Eduard Escalante i el sàinet del segle XIX (València, 27-31 de març, dins el marc de la Universitat Internacional Menéndez Pelayo).

10. Simposi Josep Carner (1884-1970). Vint-i-cinc anys després. (Barcelona, UPF, juny de 1995).

11. VI Congresso (III Internazionale) dell'Associazione Italiana di Studi Catalani (Cagliari, 11-15 d'octubre de 1995).

De tota aquesta sèrie de col·loquis, cal destacar el grup relacionat amb El Segle Romàntic, format pels membres de la Societat Verdaguer, alguns d'ells professors de la UB i de la UAB, que va transcendir de molt els ambients universitaris i erudits perquè es va acompanyar d'exposicions i actes públics. En relació amb la recerca, va generar una gran quantitat de bibliografia, abans i després de la celebració dels col·loquis: des d'edició de textos fins a la revisió del conceptes, descoberta de documentació i aparició de noves hipòtesis i interpretacions. Cal destacar, a més de les actes d'aquests col·loquis que han anat apareixent a partir del 1995 (i que es veuran reflectides en les publicacions posteriors al període que analitzem), la publicació d'estudis sobre Verdaguer i d'edicions crítiques d'algunes de les seves obres; la renovació dels estudis sobre Guimerà, Frederic Soler i Escalante; l'inici de l'edició de l'*Obra completa* de Josep Yxart, etc. De fet, aquests col·loquis van obrir unes línies d'investigació que aniran donant resultat en els anys següents.

Caldria esmentar, també, amb la recerca en literatura catalana contemporània dues grans exposicions celebrades a Barcelona i promogudes per l'Olimpíada Cultural, en les quals es recollia el resultat de recerques realitzades amb anterioritat, representaven en certa manera la visualització de l'estat de la qüestió des de la perspectiva de la interdisciplinarietat i obrien noves vies de revisió. Es tracta de les exposicions «El Modernisme», celebrada al Museu d'Art Modern el 1990-1991, i «Avantguardes a Catalunya 1906-1939», celebrada a La Pedrera el 1992. Les dues exposicions van generar un catàleg extens i rigorós i van anar acompanyades d'actes i conferències.

Totes aquestes activitats comporten que els departaments tinguin establertes una sèrie de xarxes de relació internacional. A part dels contactes individuals o dels Erasmus-Sòcrates (que pertanyen a l'àmbit de la docència i no al de la recerca) esmentem algunes d'aquestes relacions:

1) La UIB manté amb la Universitat de Sheffield un acord que ha permès llargues estades de personal de les Illes a Anglaterra.

2) Aquesta mateixa universitat de Sheffield, i amb l'ajut de la DGU, manté amb la UAB un acord de lectorat-beca de recerca per a la elaboració d'una tesi codirigida.

3) S'han realitzat estades de llarga durada de professors de la UdG a la Sorbonne (París) i a Birmingham (Anglaterra).

4.2.5. Els camps de la recerca

Si anem resseguint cronològicament els grans nuclis d'interès de la recerca en literatura catalana contemporània, es posa de manifest un factor important: la revisió, l'aprofundiment i la reordenació de la història de la literatura contemporània. Aquesta tasca s'ha fet des d'angles i mètodes diferents, que van des de la fixació dels textos a través de les edicions crítiques fins a l'anàlisi textual i literària, passant per la revisió de les idees estètiques i literàries i l'anàlisi de corrents culturals, de models creatius o de l'estructura i funcionament del mercat literari.

Cal destacar, també, que en bona part tota aquesta activitat de recerca s'ha fet amb estret contacte amb altres àrees de coneixement, amb les quals sovint s'han establert vincles institucionals, des de les àrees de teoria de la literatura i literatura comparada, fins a les altres filologies, traducció i interpretació o història moderna i contemporània. Així, podem assenyalar com a trets destacables els següents:

1. Edició crítica de textos. En aquests anys detectem una considerable activitat destinada a les edicions crítiques, sobretot d'obres de grans autors. Cal destacar les edicions crítiques de Verdaguier, Carner, Casellas, Eugeni d'Ors, etc. Al costat, cal destacar les edicions de textos d'Yxart, Pin i Soler, Miquel Duran de València, Bernat Artola, etc.

2. Revisió del segle XIX. S'han publicat, dins aquests anys, les actes del Congrés sobre la Renaixença i s'organitzen la sèrie de congressos sobre *el Segle Romàntic*. De tot aquest conjunt, hi ha una revisió a fons del concepte i la incidència del Romanticisme, així com l'estudi de l'obra de Víctor Balaguer, Jacint Verdaguier, Àngel Guimerà, Eduard Escalante, Narcís Oller, Josep Yxart, Marià Vayreda, etc. La revisió de materials documentals, correspondències, etc., ha estat també destacable.

3. Revisió del Modernisme. La gran exposició organitzada per l'Olimpíada Cultural va ser motiu de reconsideració d'un moviment que ja havia estat objecte de revisió a fons els anys anteriors. El catàleg resultant fa aportacions d'interès, especialment en relacionar el moviment amb Europa i en l'anàlisi de la pervivència i recuperació del moviment. S'ha estudiat, també, la seva incidència a Reus i Girona i s'han analitzat algunes de les seves grans figures, moltes d'elles objecte de simposis, com Víctor Català i Santiago Rusiñol, o Raimon Casellas, objecte d'una exposició com a col·leccionista d'art, o Prudenci Bertrana, a qui la *Revista de Girona* va dedicar un monogràfic.

4. Revisió del Noucentisme. Partint de l'edició de les obres d'Eugeni d'Ors i de Josep Carner (objecte, aquest, de reunions científiques a diversos àmbits), de l'estudi de figures com Ernest Martínez Ferrando, de Joaquim Folguera, etc., així com d'un cicle de conferències organitzat a Girona que es concreta en un número monogràfic de la revista *L'Avenç* (núm. 194) i de la trobada sobre Noucentisme i ciutat, s'han revisat conceptes històrics i, sobretot, la producció literària vinculada a aquest moviment. També Carles Riba va ser revisat, a partir dels actes diversos de la celebració del centenari.

5. Revisió dels moviments d'avantguarda. Tornem a tenir una exposició relacionada amb l'Olimpíada Cultural («Avantguardes a Catalunya 1906-1939»), com a motor de renovació dels estudis. Ultra la revisió general, la figura i l'obra de Foix ha estat objecte d'especial atenció, així com els autors relacionables amb la recerca de nous llenguatges i l'experimentalisme, com Joan Brossa, Guillem Viladot, etc.

6. Revisió de la novel·la dels anys vint i trenta. Directament o indirectament, aquest ha estat un dels camps d'estudi de diversos grups. S'ha estudiat la crisi del Noucentisme en relació amb la novel·la i els problemes de mercat i, en aquest punt, han tingut una incidència especial els estudis i l'edició de cartes de Josep Pla. S'ha estudiat també la relació entre humor i narrativa (des de Carner al Grup de Sabadell o Calders) i s'han revisat figures de la novel·la i la narrativa dels anys trenta: Salvador Espriu, Sebastià Juan Arbó, Calders, etc.

7. Guerra, exili i immediata postguerra. Un altre dels camps revisats amb aportacions que han renovat de cap i de nou el panorama dels estudis fa referència a l'organització cultural i a la producció literària del període 1936-1939, de la situació cultural i literària del mateix 1939, de l'exili a França i a Amèrica (objecte, entre d'altres aportacions, d'un congrés de filologia hispànica en el qual es van presentar nombroses aportacions de temàtica catalana) i de l'organització de les vies de repressió i control de la vida literària a Catalunya, amb anàlisis aprofundides de la censura.

8. Estudi de la poesia i la novel·la, des dels anys cinquanta fins a l'actualitat. Destaca de manera especial tot un seguit d'estudis sobre corrents i, més encara, autors que escriuen des de la postguerra a l'actualitat, des de Joan Vinyoli a Joan Fuster (aquest, estudiat des de molts angles, però, també, com a poeta), Vicent Andrés Estellés, Marià Villangómez, Josep M. Llompart, Miquel Martí i Pol, Joan Brossa, Lluís Alpera, Marc Granell, etc. Cal destacar, en un segon pla, els estudis sobre la novel·la de postguerra, des de Villalonga a Blai Bonet o Joan Sales.

9. El teatre. Els estudis sobre teatre mereixen un capítol a part perquè han obert diverses línies. S'ha estudiat la tradició del teatre assumpcionista, s'han revisat les grans figures i els problemes del teatre al segle XIX (el sàinet, Escalante, Pitarra, Guimerà), s'ha obert una línia d'anàlisi de la recepció del teatre estranger a Catalunya, s'ha revisat la figura de Carles Soldevila i el teatre del seu temps, la de Manuel de Pedrolo, i, a més, s'han publicat nombrosos estudis sobre els autors actuals i les darreres tendències.

4.2.6. *Resultats de la recerca*

Un dels punts més destacats de la recerca en literatura catalana contemporània és, sense cap mena de dubte, l'apartat de publicacions. La proximitat de les matèries d'investigació amb la literatura actual obre un camí perquè la recerca pugui en algunes ocasions transcendir els cercles especialitzats i trobi sortida en els mitjans de comunicació o en els àmbits comercials. Això, que és un avantatge perquè dóna sentit social i la recerca també provoca l'aparició d'espais d'indefinió entre allò que pertany clarament a la recerca i allò que pertany a la divulgació. Aquesta consideració cal tenir-la en compte sobretot a l'hora de valorar quantitativament la producció escrita dels diferents grups de recerca perquè no tots han comptabilitzat de la mateixa manera les publicacions. Hi ha un espai, el de la ressenya, que pateix de manera directa aquesta ambigüitat i, per tant, la desigualtat per part dels grups a l'hora de comptabilitzar-la o no com a part de la investigació (tenint en compte, a més, que forma part de la matèria d'estudi de les universitats, encara que no existeixi la distància temporal). Cal tenir presents aquestes consideracions davant els quadres que segueixen, que responen a la informació que, a partir de criteris diferents, cada grup ha fet pública. Segons aquestes dades, les publicacions en el període 1990-1995 de l'àmbit que ens ocupa són les següents (manquen les dades de la Universitat Jaume I per a aquest període):

TAULA 9
Universitat d'Alacant

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Llibres	1				1	3
Capítols de llibre	2	1	1	2	4	3
Articles	8	9	4	6	8	8
Revisions						
Edicions	1		1			

TAULA 10
Universitat Autònoma de Barcelona

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Llibres	1	5	2	–	3	2
Capítols de llibre	9	10	10	7	8	16
Articles	12	17	22	11	17	18
Revisions	–	–	–	5	3	4
Edicions				1		

TAULA 11
Universitat de Barcelona

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Llibres	3	--	1	5	2	5
Capítols llibre	8	13	13	8	9	19
Articles	13	21	30	24	29	17
Revisions	2	1	–	–	–	1
Edicions	1	4	5	4	3	4

TAULA 12
Universitat de Girona

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Llibres				1		
Capítols de llibre			1	2		2
Articles			4	9	6	5
Revisions						1
Edicions						

TAULA 13
Universitat de les Illes Balears

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Llibres	1	1	1	4	1	2
Capítols de llibre	3	2	3	1	6	3
Articles	34	17	16	22	18	16
Revisions		1	1	1		
Edicions	2		2	2	1	2

TAULA 14
Universitat de Lleida

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Llibres			1	2	2	2
Capítols de llibre					1	2
Articles		1	1	4	2	8
Revisions					1	
Edicions						

TAULA 15
Universitat Pompeu Fabra

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Llibres				1	3	2
Capítols de llibre			2	7	7	7
Articles			8	6	6	6
Revisions						
Edicions			3	1	3	7

TAULA 16
Universitat de València

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Llibres	3	2	2	2	1	2
Capítols de llibre	5	2	6	3	3	7
Articles	9	8	9	2	9	11
Revisions						
Edicions					1	1

D'altra banda el nombre de beques i el nombre de tesis i treballs de recerca presentats també és un indicador de l'activitat de la recerca en les diferents universitats:

TAULA 16

	UA	UAB	UB	UdG	UIB	UJI	UL	UPF	URV	UV	Alt.	Tot.
Beques	–	8	1	–	–	–	1	–	–	1		11
Tesis	–	18	17	1	11	–	1	1	2	8	11	71
Treballs de recerca	3	15	16	–	2	–	–	–	–	2	24	62

Repetim, doncs, que els indicadors de la recerca que s'han proporcionat no són suficientment indicatius, cosa que posa de manifest que el seguiment de les investigacions per part de les institucions públiques i per les diferents instàncies universitàries, incloent-hi els mateixos departaments, no ha estat prou eficaç. De fet, fins fa molt pocs anys, la recerca en les àrees humanístiques era considerada una activitat individual i el procés de reconversió i control s'ha anat fent amb moltes dificultats. El seguiment dels resultats de les investigacions per part de les institucions públiques i, pel que es pot desprendre, de les memòries de recerca dels propis departaments, no deixa de ser bastant formulari. Es valora en general més la quantitat que la qualitat i sovint, en molts aspectes, es fa sobre esquemes adaptats a les ciències experimentals.

Aquest reconeixement insuficient de la recerca demostra que tampoc no s'aprofiten com convindria les diferents fonts de finançament. Predomina, en general, una actitud més pròpia de l'aficionat, del diletant, que del professional. De fet, el període objecte d'anàlisi (1890-1995) representa, per als sectors d'humanitats i ciències socials de les nostres universitats, un període de templeig, d'adaptació, a les noves formes de recerca i de finançament. Els grups es troben en procés de formació, cosa que repercuteix negativament en les universitats petites, que no tenen prou capacitat per a fer front a les exigències per a obtenir recursos.

4.2.7. Algunes consideracions referents a la literatura catalana contemporània

Pel que es pot deduir, una de les principals mancances de la recerca en literatura és la manca d'equipaments adequats, de personal tècnic al servei de la recerca i de l'instrumental que se n'hauria de derivar. Cal destacar també mancances a les biblioteques i hemeroteques, en el control i accés a la documentació, en les edicions rigoroses i fiables dels textos, etc.

En general, hi ha un dèficit de becaris i becàries, que constitueixen la base per a la renovació futura de la recerca. És cert, també, que els becaris de FPI tenen, actualment, molt poques possibilitats d'incorporar-se al professorat universitari i aquest és un problema evident. Que es tradueix, a més, amb el retard en la presentació de les tesis doctorals de filologia catalana. El resultat és que el nombre de tesis presentades no correspon a la quantitat d'investigació i de temps que s'hi inverteix, tant per part dels directors com per part dels doctorands. Caldria fer un esforç per a trobar formes més àgils d'elaboració de les tesis doctorals sense que això repercutís en el nivell

que actualment tenen i que, segons tots els indicis, és força acceptable. Sens dubte, la millora de la infraestructura que assenyalàvem abans repercutiria directament en aquest punt.

Manca, sense cap mena de dubte, una política institucional que promogui els estudis de literatura catalana contemporània, pel bé d'aquests estudis, però també pel bé d'aquesta literatura que és, al capdavant, la *pròpia* del país i que té un dels seus grans problemes en la manca de presència social. Les universitats poden ajudar a pal·liar el problema, però ha de comptar amb unes possibilitats que fins ara no els han ofert. Valgui, com a exemple, l'absoluta absència de la literatura catalana contemporània en la política de l'Institut d'Estudis Catalans.

A més, del conjunt d'investigadors, només dos grups han estat reconeguts per la CIRIT (el de la UAB, amb membres de la UdG, la UPF i la UB, i el de la UdL) i convindria que els que no han tingut aquest reconeixement, que és, al capdavant, signe d'estabilitat i continuïtat en la recerca, es plantegessin la manera d'obtenir-lo, sigui organitzant-se internament, sigui coordinant-se amb altres grups.

D'altra banda, per part de les administracions, caldria potenciar una política de recerca que partís del reconeixement de l'especificitat de la recerca humanística, sobretot en relació amb les ciències experimentals. El reconeixement de l'especificitat no hauria de cercar cap mena de privilegi sinó la garantia de la igualtat d'oportunitats, l'equiparació quantitativa i qualitativa amb les altres especialitats. Alhora, creiem que la gran mancança en els nostres àmbits de recerca fa referència al personal de suport a la recerca: cap dels nombrosos grups que treballa en literatura catalana contemporània no disposa de recursos humans de suport, administratius o tècnics (documentalistes, administratius, informàtics, etc.)

Un altre dels problemes constatables és la manca de paràmetres objectius i adequats per a la valoració de la producció científica dins els àmbits de la literatura (com, en general, de totes les humanitats). Aquesta mancança té una primera incidència a l'hora d'elaborar i jutjar els projectes de recerca dins el nostre àmbit: el fet que els objectius de l'estudi siguin *locals* (estudi de moviments, autors, obres, corrents, de la literatura catalana contemporània) obliga sovint a cercar una formulació i una redacció que dissimulin els autèntics objectius perquè aquests objectius serien entesos per les instàncies avaluadores de l'Estat com a locals i de poc interès. El fet mateix que molts dels projectes sobre literatura catalana portin el títol en castellà sembla prou indicatiu d'aquesta tergiversació. Aquest problema, però, afecta també els mateixos departaments i, doncs, la delimitació i valoració de les seves pròpies activitats de recerca. No cal dir que aquest fet condiona de ple un informe com el present, que s'ha d'entendre com una aproximació absolutament provisional.

Finalment, crec que mereix una consideració específica l'absència total i absoluta d'ajuts a la recerca procedents de les instàncies de la Unió Europea. En aquest cas els problemes que assenyalàvem en relació amb els ajuts estatals esdevenen ja infranquejables des del moment que les llengües i les cultures no estatals (malgrat ser oficials en els seus àmbits territorials) no tenen cap reconeixement efectiu. Això és particularment greu si es té en compte que en el futur aquesta, segons tots els indicis, haurà de ser una de les principals fonts de finançament de la recerca.

4.3. Conclusions

A partir de l'anàlisi que es du a terme en aquest informe, caldria fer els comentaris finals següents:

1. Alguns estudiosos exposen el resultat de les seves recerques en els col·loquis i en les revistes impulsats per les associacions internacionals de l'especialitat, a vegades, subvencionades per la Generalitat de Catalunya i de vida, en alguns casos, insegura o, almenys voluntarista, però que constitueixen una positiva plataforma de treball (Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Centre Català de París, North American Catalan Society, Associazione Italiana di Studi Catalani, Deutsch-Katalanische Gesellschaft, *Catalan Review*, *Zeitschrift für Katalanistik*, etc.).

2. Hi ha molts investigadors rigorosos i, en el seu camp d'especialitat, decisius que, per diverses raons, fan les seves recerques fora de la universitat (A. Bonner, J. Massot i Muntaner).

3. La majoria d'investigadors agrupats en instituts locals de recerca posen les seves preferències en el món de l'arqueologia o de la història i rarament en el de la literatura.

4. La producció dels professors de secundària, durant un temps, va contribuir, sense ajut i, sobretot, amb les seves tesis de doctorat, a l'estudi de la literatura, però a causa de les noves disposicions aquesta situació ha tendit a disminuir sensiblement els darrers anys.

5. La majoria de publicacions, revistes incloses, són produïdes per empreses privades que, per diversos motius, tendeixen a la baixa i que, sovint, compten amb l'ajut econòmic de les institucions polítiques; per exemple, les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, sens dubte, la més important per la constància i pel volum, Curial, Edicions 62, Tres i Quatre (Eliseu Climent Editor), Moll, etc. Alguns cops, aquestes i altres editorials publiquen sèries subvencionades per la universitat i, més en general, per un departament, ni que aquest compti amb recursos molt precaris (per exemple, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, per les universitats de València i de les Illes Balears; EUMO, editorial adscrita a la Universitat de Vic, per alguns departaments de les universitats de Barcelona i de Girona, etc.). L'Editorial Barcino, que és sostinguda per una fundació privada i que publica algunes col·leccions emblemàtiques, com «Els nostres clàssics» i la «Biblioteca Verdageriana», no disposa d'ajuts públics.

6. En principi, en els anys 1980-1990, s'ha produït una tendència al pas de les recerques globals, imposades per les circumstàncies, a les més específiques, lligades com és lògic als interessos dels professors i, doncs, de les universitats. Per exemple, pel que fa a l'edat mitjana, hi ha una tendència a l'estudi monogràfic de Lull, la poesia i la novel·la del xv i la literatura religiosa (UB, UdG, UV, UA); pel que fa a l'edat moderna, al de la historiografia (UB) i a la poesia barroca (UdG), i pel que fa a la contemporània, a Verdager i, en general, al Romanticisme (UB, UAB, UIB), al Modernisme i a la poesia i la novel·la del xx (UB, UAB, UIB, UV, UdL, URV) i al teatre del XIX-XX (UPF).

Per acabar, potser caldria apuntar algunes possibles solucions als dèficits remarcats:

1. Impulsar, en general, els estudis humanístics, i en particular, el de la literatura catalana per tal de posar-los al nivell dels països més desenvolupats (de fet, els estudis de literatura inventarien i ordenen una part important del patrimoni no sols per a usos interns, sinó també per a la seva possible exportació).

2. Reequilibrar, segons una programació general, el cos de docents i d'investigadors per universitats i camps específics de treball.

3. Impulsar les beques de formació en els grans centres universitaris europeus i americans.

4. Ampliar i consolidar els equips de suport a la investigació (documentalistes, administratius, informàtics, etc.).

5. Assumir institucionalment la publicació de les recerques, creant col·leccions i revistes especialitzades que de manera sistemàtica publiquin les tesis doctorals, monografies, ressenyes, etc.
6. Impulsar les reunions i els estudis interdisciplinaris (història politicoeconòmica, filosofia, estètica, arts plàstiques, etc.).
7. Impulsar i consolidar les possibilitats d'exportació, en general, de la cultura catalana, i en particular, dels estudis de literatura (cicles de conferències, col·loquis, traduccions, lectorats en universitats estrangeres, etc.).

1.1. Edat mitjana: Repertoris bibliogràfics i panorames de la recerca

El *Boletín Bibliográfico de la Asociación Hispánica de Literatura Medieval* (BBAHLM), editat per Vicent Beltran, UB, publica un report anual comentat sobre literatura catalana medieval, compilat per Lola Badia i col·laboradors (vegeu concretament: 1 (1987) - 8 (1995); més tard aquests materials han estat editats en suport magnètic). Els catorze volums (500 p. cada un) de l'ATCA, 1 (1982) - 14 (1995), ofereixen una rica bibliografia sobre religió, història i cultura medievals d'àmbit català, amb ressenyes crítiques. Lola Badia també va preparar una versió compactada de la bibliografia sobre literatura catalana medieval per al *Year's Work in Modern Language Studies* (YWMLS) d'Oxford, 56, 1994 (anys 1991-1994) i 57, 1995. La UdG, a través de l'Institut de Llengua i Cultura Catalana, va publicar el primer fascicle del *Quèrn. Repertori bibliogràfic biennal de literatura i llengua catalanes de l'Edat Mitjana i de l'Edat Moderna*, 1, 1995, 112 p. Lola Badia descriu la recerca sobre literatura catalana medieval fins a 1993 a «Panorama de la investigación reciente sobre literatura catalana medieval», *Antipodas. Journal of Hispanic Studies* (universitats d'Auckland i La Trobe), V, 1993, [1995], p. 83-104.

1.2. Lectors i biblioteques

El llibre de J. N. Hillgarth, *Readers and Books in Majorca (1129-1550)*, París, Centre National de la Recherche Scientifique, 2 vol., 1991, xvi + 1-303, x + 304-1018 p., és una fita històrica en la recerca sobre la cultura literària, només comparable a les obres clàssiques d'Antoni i de Jordi Rubió sobre el tema. També és obra d'un estudiós estranger aquest llibre, que revela la dimensió cultural, fins ara desatada, dels professionals de la medicina: M. McVaugh, *Medicine before The Plague. Practitioners and their Patients in the Crown of Aragon, 1285-1345*, Cambridge University Press, 1993, 280 p. En canvi, S. Cingolani, autor de «Nos en leyr tales libros trobemos plazer e recreation. L'estudi sobre la difusió de la literatura d'entreteniment a Catalunya als segles XIV i XV», *Llengua & Literatura*, 4, 1990-1991, p. 39-127, tot i ser de la Universitat de Roma III, va treballar en contacte amb la UB. Vegeu també Josep Hernando (UB, Facultat d'Història), *Llibres i lectors a la Barcelona del s. XIV*, 2 vol., Barcelona, Fundació Noguera, 1995, 802 p., amb 457 inventaris de llibres entre 1302 i 1400. Dues noves aportacions locals (València, Girona) que mostren el suport imprescindible dels treballs en camps afins a la filologia catalana, la codicologia i les lletres llatines: Francesc M. Gimeno Blay, «A propòsit d'un manuscrit vulgar del tres-cents: el MS K. I.& de l'Escorial i la minúscula cursiva literària de la Corona d'Aragó», *Miscel·lània Fuster*, VIII, València-Barcelona, PAM, 1994, p. 25-78; i Mariàngela Vilallonga, *La literatura llatina a Catalunya al segle XV*, Barcelona, Curial Edicions, 232 p.

1.3. Lírica i narrativa en vers

En el terreny de la lírica, Jordi Perramon, va publicar el resultat d'una tesi presentada a la UB: *Repertori mètric de la poesia catalana medieval*, Barcelona, Editorial Curial, 1993, 336 p., i Joan

Torroella, el de la seva, a la UAB, *La rima en la lírica catalana medieval (estudi mètric del cançoner L)*, Bellaterra, UAB, 1993, 199 p. També procedeixen de tesis de la UAB les següents edicions crítiques i comentades: Pere March, *Obra Completa*, ed. Lluís Cabré, Barcelona, 1993, 296 p., i Jaume March, *Obra Poètica*, ed. Josep Pujol, Barcelona, 1994, 307 p., es tracta dels volums 132 i 133 d'ENC. Josep Pujol, a més, publica dos articles sobre teoria medieval de la poesia: «*Gaya vel gaudiosa, et alio nomine inveniendi sciencia*: les idees sobre la poesia en llengua vulgar als segles XIV i XV», *Intellectuals i escriptors*, p. 69-94, i «Els trobadors estudiosos segons Felip de Malla», *La Cultura Catalana tra l'Umanesimo e il Barocco*, p. 191-208. És comptabilitzen, a més, diversos articles significatius sobre la tradició trobadoresca (Isabel de Riquer, Vicenç Bertran, Miriam Cabré).

Joan Ferraté, crític veterà que treballa al marge de la recerca universitària que ressenyem aquí, va publicar dos llibres sobre Ausiàs March: *Apunts en net*, Barcelona, Quaderns Crema, 1991, 153 p., i *Llegir Ausiàs March, ibídem*, 1992, 228 p. (comentari dels dotze primers poemes). Una dotzena llarga d'articles d'interpretació marquiana ocupen també estudiosos de l'àmbit universitari (*Caplletra, Llengua & Literatura, Miscel·lània Fuster*) com la part del llibre de Lola Badia, 271 p., que parla del poeta. És molt notable el treball de Lluís Cabré i Jaume Turró, «*Perché alcun ordine gli habbia ad esser necessario*: la poesia 1 d'AM i la tradició petrarquista», *Cultura Neolatina*, 55, 1-2, 1995, p. 117-136 (interpretació amorosa del poema 1, problema de la petrarquització del corpus).

Apareixen també treballs sobre cançoners i poetes del segle XV i algunes contribucions significatives sobre *La Faula* de Guillem de Torroella, de Lola Badia, d'Anna Maria Compagna (Universitat de Nàpols) i d'Isabel de Riquer. La darrera publica un estat de la qüestió de les *noves rimades*: «Les poèemes narratius catalans en noves rimades des XIV et XV siècles», *Révue des Langues Romanes*, 96, 2, 1992, p. 327-350. A banda d'altres aportacions al vers narratiu, destaca el llibre de Rosanna Cantavella, extret de la seva tesi llegida a València, *Els cards i el llir: una lectura de l'Espill de Jaume Roig*, Barcelona, Quaderns Crema, 1991, 179 p., que estudia les fonts de la misogínia. També és una part de la tesi d'Antònia Carré, «L'estil de Jaume Roig: les propostes ètica i estètica de l'Espill», *Intellectuals i Escriptors*, p. 185-219.

1.4. Prosa religiosa i doctrinal

L'autor més estudiat és Ramon Llull. Apareixen dos volums de les NEORL: *Llibre de virtuts e de pecats*, ed. F. Domínguez Reboiras, 1990, 309 p., i *Llibre del Gentil e dels tres savis*, ed. A. Bonner 1993, 217 p. Albert Soler publica a ENC l'edició crítica del *Llibre d'amic i amat*, procedent de la seva tesi doctoral, 1995, 310 p. Lola Badia publica *Teoria i pràctica de la literatura en Ramon Llull*, Barcelona, Quaderns Crema, 1992, 239 p. J. E. Rubio Albarracín publica *Literatura i doctrina al Llibre de Contemplació de Ramon Llull (estudi formal i de continguts del primer volum)*, València, Col·lecció Saviesa Cristiana, 2, 1995, 155 p.

Les contribucions en forma d'article es multipliquen en revistes (*Llengua & Literatura*), miscel·lànies (*Homenatge a M. de Riquer*) i actes de congressos catalans (Novè Congrès de l'AILLC, Alacant-Elx) i estrangers: vegeu als *Annali dell'Istituto Orientale di Napoli*, 34, 1, 1992, els materials del congrés celebrat en aquella ciutat (1989), ed. Giuseppe Grilli, *Convegno Internazionali Ramon Llull, il lullismo, l'Italia*, o les actes del Congrès de la NACS a Vancouver. Cal tenir

en compte també la revista *Studia Lulliana*, de Palma, les traduccions de Lull a l'anglès, al francès i a l'alemany, i les reedicions en català d'estudis bàsics sobre lullisme (els de Robert Pring-Mill, per exemple, a cura de Lola Badia i Albert Soler), els homenatges acadèmics amb contribucions lullianes (al pare Eusebi Colomer i al pare Charles Lohr) i, finalment, l'aparició dels volums de les edicions llatines del *Corpus Christianorum*.

Albert Hauf publica el 1990 un recull d'articles fonamental per a l'estudi de la literatura religiosa catalana medieval: *D'Eiximenis a sor Isabel de Villena*, València, PAM, 420 p. Altres innovacions sobre Francesc Eiximenis són en forma de llibre de divulgació (*Prosa*, ed. Xavier Renedo i Sergi Gascon, Barcelona, Teide, 1993, 165 p.) o d'article ecdòtic (Annamaria Annicchiarico, «Sulla tradizione manoscritta del Segon Llibre del *Crestià* di F. Eiximenis», *Actes del Convegno Llull* de Nàpols, p. 467-477) o de recerca de fonts («Albert Hauf, Eiximenis, Joan de Salisbury i Joan de Galles», *Miscel·lània Sanchis*, II, p. 239-262) Altres contribucions cal buscar-les a l'ATCA i en revistes catalanes com ara el *Bulletí de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona* (BRABLB) o els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*.

El text més important sobre homilètica ve de la Universitat de Salamanca: Pedro M. Cátedra, *Sermón, sociedad y literatura en la Edad Media. San Vicente Ferrer en Castilla (1411-1412)*, Salamanca, Junta de Sevilla i Lleó, 1994, 713 p. Surten dues antologies de sant Vicent Ferrer amb plantejaments crítics renovats: *Sermons*, ed. Xavier Renedo i Lluís Cabré, Barcelona, Teide, 1993, 147 p.; *Sermons*, ed. Tomàs Martínez Romero, València, Tres i Quatre, 1993, 209 p. També és de factura i publicació forana un treball important sobre oratòria política catalana medieval: Mark D. Jonhston, «Parliamentary Oratory in Medieval Aragon», *Rhetorica*, 10, 2, 1992, p. 99-117.

Sobre literatura didàctica i hagiografia hi ha diverses aportacions entre les quals destaca la de Jaume de Puig sobre Ramon Sibiuda, que és, de moment, la versió catalana d'*El llibre de les criatures (pròleg i capítols 1-222)*, Barcelona, Edicions 62, 1992, 559 p., i el treball «Els manuscrits del *Liber creaturarum* de Ramon Sibiuda: un inventari obert», ATCA, 10, 1991, p. 303-319.

També es registra una densa bibliografia arnaldiana, amb alguns contactes amb el món de la literatura a través de qüestions de rerefons cultural i d'espiritualitat; els volums 113 i 114 de l'ATCA, de 1994 i 1995, recullen les actes de la I Trobada Internacional d'Estudis sobre Arnau de Vilanova, coordinada per Josep Perarnau.

1.5. Prosa artística i històrica. Novella

En el camp de la historiografia apareix l'esperada edició crítica del *Llibre dels fets de Jaume I*, ed. Jordi Bruguera, Barcelona, Barcino, 2 vol., 1991, 333 i 395 p., dintre d'ENC (a l'origen, una tesi doctoral de la UB); també una de divulgació: *Llibre dels feits de Jaume I*, ed. Antoni Ferrando i Vicent Escartí, València, Editorial Afers, 1995, 333 p. Altres aportacions al llibre del rei són la tesi de Josep M. Pujol (URV: descriu les condicions narratives de l'oralitat de l'obra) i l'article d'Stefano Asperti, «La qüestió de les prosificacions en les cròniques medievals catalanes», *Actes del Novè Col·loqui de l'AILC*, I, p. 85-138. S'hi sumen edicions de divulgació amb plantejaments renovats i articles diversos en les revistes i miscel·lànies del país. És rellevant la versió catalana de: J. N. Hillgarth, «La personalitat política i cultural de Pere III a través de la seva crònica», *Llengua & Literatura*, 5, 1992-1993, p. 7-102. També apareixen les edicions de Jaume Safont, *Dietari o llibre de jornades (1411-1484)*, ed. J. M. Sans Travé, Barcelona, Fundació Noguera, 1992, cii +

325 p.; i Gabriel Turell, *Arbre d'Honor*, ed. Cecília Burgaya, Barcelona, Barcino, 1992, 216 p., dintre d'ENC.

Sobre Bernat Metge han aparegut algunes contribucions innovadores: Lola Badia, «Bernat Metge i els auctores: del material de construcció al producte elaborat», BRABLB, 53, 1991-1992, p. 25-40 (l'*Hercules furens* de Sèneca és una font de la descripció de l'infern); Lluís Cabré, «Comentaris sobre Bernat Metge i la seva primera consolació: el *Llibre de Fortuna e Prudència*», *Intellectuals i Escriptors*, p. 95-107 (interpreta com a precedent de *Lo Somni* l'obra esmentada) i Xavier Renedo, «L'heretge epicuri a Lo Somni de Bernat Metge», *Intellectuals i Escriptors*, p. 109-127 (descriu des de fonts teològiques l'actitud heterodoxa que Metge feia de posar a *Lo Somni*).

La fortuna literària de Joan Roís de Corella ha guanyat punts en la mesura en què s'ha admès que va ser una font activa del *Tirant lo Blanc*. Se n'ha publicat una edició de divulgació: *Rims i proses*, ed. T. Martínez Romero, Barcelona, Edicions 62, 1994, 142 p., i s'han fet propostes per a una nova edició crítica: Lola Badia, «El Plany dolorós de la reina Hècuba de Joan Roís de Corella. Restauracions i contextos», *Miscel·lània Fuster*, III, 1991, p. 195-224. Des del buidatge d'arxius cal esmentar: Jaume Chiner Gimeno, «Aportació a la biografia de Joan Roís de Corella: noves dades sobre el seu naixement i la seua mort», *Caplletra*, 15, 1993, p. 49-62 (dates: 1435-1497). S'ha disparat la bibliografia sobre la minúscula *Tragèdia de Caldesa* (Carles Garriga, Annamaria Annicchiarico, Jordi Parramon). Curt Wittlin (Universitat de Saskatchewan, Saskatoon, Canadà), en canvi, publica sobre la traducció corelliana dels psalms, divulga un imprès incunable no editat modernament, la *Vesió*, *A Sol Post*, 3, 1995, p. 257-268, i produeix unes concordances electròniques (dipositades a la UAB, còpia a la UdG).

El 1990 es va celebrar amb un simposi a Barcelona el sisè centenari de la publicació del *Tirant lo Blanc* de Joanot Martorell (20 de novembre de 1490); des d'aquell moment els estudis sobre aquesta obra s'han somogut de dalt a baix. Martí de Riquer va publicar dues edicions de l'obra (en català i en la versió castellana de 1511), on desapareix el nom del segon autor, Martí Joan de Galba. Figura en canvi a J. Martorell i M. J. de Galba, *Tirant lo Blanch*, ed. Albert Hauf i Vicent J. Escartí, 2 vol., València, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1991, xxxiv + 1-481, 482-950 p. Jesús Villalmanzo i Jaume Chiner Gimeno, *La Pluma y la Espada. Estudio documental sobre Joanot Martorell y su familia (1373-1483)*, València, Ajuntament de València, 1992, 481 p., és un estudi de la família de l'autor, amb 628 documents nous. Jaume Chiner Gimeno, *El viure novellesc. Biografia de Joanot Martorell, amb un fragment d'un manuscrit del Tirant lo Blanch*, Alcoi, Marfil, 1993, 224 p., afegeix més dades. Les *Actes del Symposion Tirant lo Blanc*, Barcelona, Quaderns Crema, 1993, 636 p., presenten diversos assaigs notables (Lola Badia, Rafael Beltran, Albert Hauf, Curt Wittlin). Les *Actes del Novè Colloqui de l'AILLC*, la *Miscel·lània Fuster*, el BRABLB, *Caplletra*, i altres publicacions del país es fan eco de les innovacions de la crítica (biografia, fonts). El 1955 la Universitat de Granada va organitzar un col·loqui sobre el *Tirant*, amb les actes corresponents.

El 1991, durant el Novè Colloqui de l'AILLC d'Alacant, Jaume Riera i Sans (Arxiu de la Corona d'Aragó) va proposar que la novel·la anònima del segle xv, *Curial e Güelfa*, era un fals del XIX, escrit per Manuel Milà i Fontanals. Hom pot llegir les seves argumentacions al volum I de les *Actes*, p. 425-491. Ningú no sembla acceptar una proposta que ha generat, en canvi, estudis codicològics, lingüístics i d'història cultural sobre l'obra (Josep Perarnau, «El manuscrit medieval del *Curial e Güelfa*», ATCA, 11, 1992, p. 363-377; C. Hernández García i I. Ruiz de Elvira Serra,

«Estudio sobre la encuadernación del ms. 9750 de la Biblioteca Nacional de Madrid: *Curial e Güelfa*», *ibidem*, p. 373-377; J. Massot i Muntaner, «Falsificacions i falsificadors a la Literatura Catalana», *Serra d'Or*, 1993, 7, p. 578-579). L'edició escolar del *Curial*, preparada per Jaume Turró, Barcelona, Teide, 1993, 131 p., divulga una lectura posada al dia de la dimensió cultural de l'obra, que espera nous desenvolupaments (vegeu el seu «Sobre el Curial, Virgili i Petrarca», *Miscel·lània Fuster*, III, 1991, p. 149-169). Les revistes i miscel·lànies multipliquen aportacions sobre la novel·la anònima, no totes igualment ben orientades.

En altres camps de la narrativa en prosa destaquen aquests treballs: Antoni Ferrando, «Sobre una etiqueta historiogràfica de la literatura catalana: la valenciana prosa», *Caplletra*, 15, 1993, p. 11-30; Albert Hauf, «Una versió valenciana quatrecentista desconeguda de la *Obsidionis Rhodie descriptio* de Guillaume Cauorsin», *Caplletra*, 15, 1993, p. 89-126, i Jaume Turró, «*Officium poetae est fingere*: Francesc Alegre i la *Faula de Neptuno i Dyana*», *Intellectuals i Escriptors*, p. 221-241.

1.6. Traduccions i altres gèneres i textos

Dues edicions: Eusebi-Agustí-Ciril (autors ficticis), *Tres epístoles sobre Vida i trànsit del gloriós sant Jeroni*, ed. C. Wittlin, Barcelona, Editorial Curial, 1995, 210 p., i L. A. Sèneca, *Tragèdies*, ed. Tomàs Martínez Romero, 2 vol., Barcelona, Barcino, 1995, dintre d'ENC. La influència de les tragèdies de Sèneca en tots els escriptors del xv és una de les adquisicions crítiques importants dels anys 1990-1195. Lola Badia, «Traduccions al català dels segles xiv-xv i innovació cultural i literària», *Estudi General*, Universitat de Girona, 11, 1991, p. 31-50, és un estat de la qüestió, al qual s'afegeixen diverses monografies (de Valentí Fàbrega, Antoni Ferrando, Vincenzo Minervini). És important l'obra de Tomàs Martínez Romero («Notes sobre la difusió de les obres de Nicolau Trevet a Catalunya: la traducció de les *Tragèdies* de Sèneca i els comentaris de Trevet», *Caplletra*, 13, 1992, p. 117-134; i «No'm direu que lo dit Sèneca sia propheta ne patriarcha, qui parlen figurativament: Antoni Canals i el *De providentia*», *Caplletra*, 15, 1993, p. 181-210). Curt Wittlin, *Repertori d'expressions multinominals i de grups de sinònims en traduccions catalanes antigues*, Barcelona, IEC, 1991, 661 p., és el treball més ambiciós publicat en el sector.

Els estudis sobre teatre medieval estan presidits per una bibliografia molt densa que envolta la representació de l'assumpció de Maria a Elx. Destaca Francesc Massip, *La Festa d'Elx i els misteris medievals europeus*, Alacant: Ajuntament d'Alacant; Elx: Ajuntament d'Elx, 1991, 387 p. Hi ha poca literatura de viatges en català medieval i les aportacions a la qüestió són escadusseres i marginals, també ho són les de tema epistologràfic, hagiogràfic o folklòric, malgrat la importància de les matèries. Vegeu en aquest darrer terreny: Edward J. Neugaard, *Motiv-Index of Medieval Catalan Folktales (Medieval & Renaissance Texts & Studies, 96)*, Binghamton, Nova York, 1993, 129 p., que és un complement de *Medieval Spanish Motiv-Index*. Josep A. Ysern va començar a publicar sobre exemples per a la predicació: «Els exempla al voltant de l'amistat en el *Recull d'eximplis*», *Miscel·lània Fuster*, VI, 1993, p. 23-46.

Annex 2

Edat mitjana: llista dels projectes finançats, tesis i tesines llegides a les universitats dels Països Catalans

UNIVERSITAT D'ALACANT

Projectes (3)

— PS88-0067 (1989-1992), Rafael Alemany, «La producción escrita en lengua catalana en el ámbito de la actual provincia de Alicante desde el siglo XIII hasta 1940».

— GV-2431/94 (1995-1997), Rafael Alemany, «Edició filològica, estudi i concordances de textos medievals». Becaris.

— GV-3110/95 (1995-1997), Rafael Alemany, «Edició filològica, estudi i concordances des textos literaris medievals». Coordinat amb la UV a través de l'IIFV. Becaris.

Tesis (2)

— Llúcia Martín Pascual (1994), *La tradició animalística en la literatura catalana medieval i els seus antecedents*, dir. Rafael Alemany.

— Vicent Martines Peres (1993), *La versió catalana de la Queste del Saint Graal: estudi i edició*, dir. Rafael Alemany.

Treballs de recerca / tesines (6)

— Marinela Garcia Sampere (1991), *La influència d'Ausiàs en alguns poetes castellans del Renaixement*, dir. Rafael Alemany.

— Paül Limoti Payà (1992), *El Tirant lo Blanc i la historiografia catalana medieval*, dir. Rafael Alemany.

— Josep Lluís Martos Sánchez (1995), *Cant, queixa i partiment: cap a una tipologia textual d'Ausiàs March*, dir. Rafael Alemany.

— Josep Lluís Orts Molines (1990), *La dona en la narrativa catalana medieval*, dir. Rafael Alemany.

— Joan M. Perujo Melgar (1993), *La coherència estructural del Tirant lo Blanch*, dir. Rafael Alemany.

— Pasqual Sanchis Colomina (1995), *El Libro de Buen Amor del Arcipreste de Hita i l'obra d'Anselm Turmeda*, dir. Rafael Alemany.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Projectes (2)

El Seminari de Filologia i Informàtica acull, entre d'altres, un projecte de l'*Arxiu Informatitzat de Textos Catalans Medievals* (AITCM), per al qual va treballar un becari (alta el 1990), actualment contractat establenent pel Seminari. Vegeu Joan Torroella Casañas, «Estructura per a

una base de dades lèxico-diacrònica del català medieval», *La Cultura Catalana tra l'Umanesimo e il Barocco. Atti del V Convegno dell'Associazione Italiana di Studi Catalani* (Venècia, 1992), Venècia, Editoriale Programma, 1994, p. 229-242.

El mateix Seminari de Filologia i Informàtica va obtenir un finançament de la Fundació «La Caixa», en el seu *Concurs d'investigació i d'edició de fonts documentals medievals*, de l'any 1989, amb un projecte d'informatització i concordances de deu cançoners catalans. L'AITCM ha treballat els anys 1990-1995 en l'edició en microfites dels principals cançoners catalans (inici de la publicació el 1996).

Tesis (6)

- Lluís Cabré (1990), *Obra de Pere March*, dir. Lola Badia.
- Josep Pujol (1990), *Obra de Jaume March*, dir. Lola Badia.
- Joan Torruella (1992), *Edició i estudi del cançoner català L (ms. 9 de la Biblioteca de Catalunya)*, dir. José Manuel Bleca.
- Sergi Gascon (1992), *Edició crítica del Llibre dels àngels de F. Eiximenis*, dir. Lola Badia.
- Jaume Turró (1992), *Edició i estudi de la poesia de Romeu Llull*, dir. Lola Badia.
- Montserrat Martínez Checa (1994), *Francesc Eiximenis, Pastore. Edició i traducció*, dir. José Martínez Gázquez.

Treballs de recerca / tesines (1)

- Cèlia Torrent Muñoz (1991), *Edició i estudi lingüístic de vint cartes de mercaders de finals del segle XIV i principis del XV*, dir. Mila Segarra.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Projectes (5)

- Vicenç Beltran (1990), «Bibliografia de literatura catalana antiga», CIRIT, Generalitat de Catalunya.
- PB-90-0053 (1991-1994), Vicenç Beltran, «Estudio de los cancioneros hispánicos medievales». Becaris.
- PB-93-0758 (1994-1997), Vicenç Beltran, «Estudio de los cancioneros hispánicos medievales, II». Becaris.
- PB-91-0662 (1992-1995), Lola Badia: «Edición y anotación de textos catalanes medievales de los siglos XIV y XV, I». Tres becaris de la Generalitat i un del Ministeri d'Educació.
- PB-94-0894 (1995-1998), Lola Badia: «Edición y anotación de textos catalanes medievales de los siglos XIV y XV, II».

Tesis (5)

- Albert Soler i Llopart (1991), *Edició crítica del Llibre d'amic e Amat de Ramon Llull*, dir. Lola Badia.
- Carré, Antònia (1992), *Investigacions sobre l'Espill de Jaume Roig*, dir. Lola Badia.
- Rossend Arqués (1992), *Les poesies amb la rúbrica Mossèn Avinyó*, dir. Anton Espadaler.

- Xavier Dilla (1994), *La construcció del cançoner d'Ausiàs March*, dir. Gabriel Oliver.
- Joan Perera Perramon (1995), *Edició crítica del Tirant lo Blanc*, dir. Joaquim Rafel.

Treballs de recerca / tesines (10)

- Monserrat Ganges (1992), *Cens de poetes bilingües del segle xv*, dir. Lola Badia.
- Alexandri, Ferran, *Tirant en el món cavalleresc de la tardor medieval*, dir. Anton Espadaler, 1993.
- Miquel Àngel Botella (1993), *Tirant i el Gui de Warwick*, dir. Isabel de Riquer.
- Joan Rabella (1993), *Estudi lingüístic del procés criminal El cavaller i l'alcovota*, dir. Joan Martí Castell.
- Maria Toldrà (1993), *Edició i estudi d'uns capítols del Compendi de fra Jaume Domènech*, dir. Lola Badia.
- Gemma Navarro (1993), *Les versions catalanes medievals de la Histoire ancienne: l'episodi de Tebas*, dir. Lola Badia.
- Pilar Olivella (1994), *Quinze poesies de Ramon de Cornet, procedents del ms. 146 de la Biblioteca de Catalunya*, dir. Lola Badia.
- Laura Masip (1995), *Ermitans a la literatura medieval*, dir. Anton Espadaler.
- Montserrat Lluch (1995), *La traducció catalana de la Guerra de Iugurta de Sallusti del ms. 355 de la BdC; estudi de la traducció i proposta d'edició*, dir. Lola Badia.
- Sònia Palau (1995), *La traducció catalana de la Consolació de filosofia de Boeci; anàlisi de la transmissió i estudi de fonts*, dir. Lola Badia.
- Elisabet Huguet (1995), *Edició i estudi del Triunfo de les dones de Joan Roís de Corella*, dir. Lola Badia.

UNIVERSITAT DE GIRONA

Projectes (2)

- PB93-0543 (1994-1997), Mariàngela Vilallonga, «Cultura humanística y escolástica de los siglos XIV y XV en la Corona de Aragón: inventario, estudio de fuentes y edición de textos». Becari de la Generalitat.
- 1995SGR-00228 (1995-1997), Lola Badia, «Grup de cultura i literatura a la Baixa Edat Mitjana».

Tesis (1)

- Xavier Renedo (1992), *Edició i estudi dels capítols sobre luxúria del «Terç» del Crestià de F. Eiximenis*, dir. Lola Badia.

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI DE TARRAGONA

Tesis (1)

- Josep Maria Pujol (1991), «*Conjointure*» i «*sens*» al Llibre dels feits del rei Jaume I, dir. Jaume Vidal-Alcover.

Projectes (5)

- Rosanna Cantavella (1990), «Les fonts culturals del *Facet* català», Conselleria de Cultura i Esports de la Generalitat Valenciana.
- PS91-0160 (1992-1995), Albert Hauf, «La formación cultural de la Corona de Aragón (con especial referencia al reino de Valencia). Primera fase». Becaris.
- Joaquim Martí Mestre (1992), «*El Llibre de Antiguitats* de la Seu de València. Estudi lingüístic, edició crítica», Institut d'Estudis Catalans.
- PB95-1106 (1995-1998), Rosanna Cantavella, «La formación cultural de la Corona de Aragón (con especial referencia al reino de Valencia). Segunda fase». Becaris.
- GV-3110/95 (1995-1997), Albert Hauf, «Edició filològica, estudi i concordances dels textos literaris medievals». Coordinat amb la UA a través de l'IIFV. Becaris.

Tesis (4)

- Tomàs Martínez i Romero (1992), *Les traduccions catalanes medievals de les Tragèdies de Sèneca*, dir. Emili Casanova.
- Cesari Calvo Rigual (1993), *La traducció italiana del Tirant lo Blanc*, dir. Emili Casanova i Albert Hauf.
- Josep Antoni Ysern Lagarda (1994), *Arnoldus Leodiensis. Recull d'exemples i miracles ordenat per alfabet. Edició i estudi*, dir. Albert Hauf.
- Josep Izquierdo (1995), *Edició i estudi dels capítols neotestamentaris de la Bíblia Rimada catalana (ms. de la Biblioteca Colombina)*, dir. Albert Hauf.

Treballs de recerca / tesines (6)

- Josep Izquierdo (1992), *La tradició occitano-catalana medieval de l'apòcrif Evangelium Nicodemi*, dir. Albert Hauf.
- Lluís Ramon Ferrer (1992), *La tradició textual de la traducció catalana del Communiloqui de Joan de Galles*, dir. Albert Hauf.
- Josep-Anton Ysern Lagarda (1992), *Estudi literari i fonts del Recull d'eximplis*, dir. Albert Hauf.
- Carles Villa Català (1993), *Tirant lo Blanc: assaig d'una literatura amorosa*, dir. Albert Hauf.
- Alexandre Bataller Català (1995), *El Liber de moribus hominum in officiis nobilium super ludo scachorum de Jaume de Cessulis*, dir. Albert Hauf.
- Josep E. Rubio Albarracín (1995), *Implicacions formals dels continguts filosòfics del primer volum del Llibre de contemplació en Déu*, dir. Albert Hauf.

Annex 3

Projectes finançats en l'àrea de la literatura catalana moderna
durant el període 1990-1997

3.1. Projectes finançats per l'IEC

— (1984-1999). J. Perarnau, *Arxiu de textos catalans antics*, (17 vol.). 25.000.000 ptes.

3.2. Projectes finançats per la DGICYT

UAB

— PB90-0684 (1991-1993). A. Rossich: *Literaturas en contacto en la Edad Moderna: catalana, castellana, latina, occitana*. 2.000.000 ptes.

UB

— PB93-0053 (1994-1996). E. Duran, *La cultura literaria catalana moderna (s. XVI) en la tradición manuscrita y en la imprenta*. 3.500.000 ptes.
— E. Duran, fons bibliogràfic; ordinador. 1.000.000 ptes.

UdG

— PB94-0510-C02-01 (1995-1998). A. Rossich, *Modelos de lengua literaria (oral y escrita) en la Edad Moderna*. 1.750.000 ptes.

URV

— PB94-1076 (1995-1997). Juan Francisco Alcina, *Las bibliotecas en Tarragona: I. La biblioteca de Antonio Agustín*. 1.802.000 ptes.

3.3. CIRIT (grups consolidats)

UB

— (1997-1999). E. Duran, *Grup de recerca de literatura catalana moderna: inventari, estudi i edició de textos*. (11 investigadors). 1.300.000 ptes.

UdG

— (1995-1997). A. Rossich, *Grup de recerca de llengua i literatura de l'Edat Moderna*. (19 investigadors: 9 doctors; 10 no-doctors). 3.200.000 ptes.
— (1994). A. Rossich, fons bibliogràfic. 1.200.000 ptes.

- J. M. Nadal, coord., *Xarxa Temàtica en Història de la llengua i literatura medieval i de l'Edat Moderna*. Universitats implicades: **UdG**: L. Badia, J. M. Nadal, A. Rossich; **URV**: Joan Martí; **UAB**: Mila Segarra; **UV**: A. Ferrando; **Univ. Degli Studi di Venezia**: Francesco Bruni.
- (1994-1997) 1.500.000 ptes.
- (1998-2000), incorporació de la **UB** (E. Duran) 1.500.000 ptes.

La investigació per grups de recerca finançats s'inicia als anys noranta. Fins aleshores perdurava la investigació de caire personal. Les quantitats més importants pertanyen a la UB (46.600.000 ptes.) i a la UdG (14.150.000 ptes.).

Annex 4

Fonts de finançament de la literatura catalana contemporània

4.1. Ajuts de la Unió Europea: cap ajut.

4.2. Ajuts del MEC (DGICYT)

Projectes

UA

- PS88-0067. «La producción escrita en lengua catalana en el ámbito territorial de la actual provincia de Alicante desde el siglo XIII hasta 1940». (NO CONSTA)

UAB

- PB91-0478. «Novel·la i societat catalana (1924-1939)». 5.200.000 ptes.
- PB94-0710. «Història i crítica de la novel·la a Catalunya (1862-1939)». 4.000.000 ptes.

UB

- PB92-0537. «Las ideas literarias en Cataluña durante los siglos XIX y XX». 3.400.000 ptes.

URV

- GNI94-16. «Arxiu de Folklore». 700.000 ptes.

Congressos

UAB

- CO91.0307. Congreso Internacional sobre el Exilio Literario Español de 1939 (Departament de Filologia Hispànica amb participació del de Filologia Catalana). 500.000 ptes.

UPF

- CO94-0113: Josep Carner (1884-1970), vint-i-cinc anys després (Humanitats). 600.000 ptes.

Estades de professors estrangers en règim de sabàtic

UB

- SAB1993-0144. Enric Bou Maqueda. 4.400.000 ptes.

Accions especials

UAB

- Edició de les actes del Primer Congrés Internacional sobre «El Exilio Literario Español de 1939» (Departament de Filologia Hispànica amb participació del de Filologia Catalana). 500.000 ptes.

4.3. Ajuts de les administracions autonòmiques (CIRIT, etc.)

UAB

- CS93-2022. Fons de Documentació i Bibliografia de Llengua i Literatura Catalanes-Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània. 3.800.000 ptes.
- Grup de Recerca 1995SGR-000607. Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània. 3.100.000 ptes.

UdL

- 1993). Ajut d'infraestructura. 435.000 ptes.
- Grup de Recerca CS93-6003 (1994). Oficina d'Estudis de Llengua i Literatura de Ponent. 2.800.000 ptes.

4.4. Programes de Recerca de l'IEC: cap ajut**4.5. Fons propis de les universitats**

UdL

- (1994). Projecte de recollida i processament de dades lingüístiques i literàries en l'àmbit del català nord-occidental. 700.000 ptes.

UPF

- (1995-1996). Materials sobre traducció i recepció de les literatures estrangeres en la cultura catalana. 840.000 ptes.

4.6. Convenis

UAB

- Conveni amb la Fundació Folch i Torres per a l'elaboració d'una bibliografia informatitzada dels germans Folch i Torres: Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània. 3.225.000 ptes.

- Conveni amb la Biblioteca de Catalunya per a la creació del fons informatitzat «Vides»: Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània-Fons d'Història Local del Departament d'Història Moderna i Contemporània. 1.500.000 ptes.

UdG

- (1995-1996). Conveni amb la Fundació Privada i Biblioteca Josep Pla, de Palafrugell, amb la UdG per a informatitzar els fons. 1.500.000 ptes.